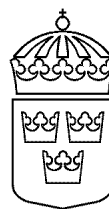

Riksdagens protokoll

2000/01:27

Onsdagen den 15 november

Protokoll
2000/01:27

Kl. 09.00 – 13.01
17.00 – 17.19

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 november.

2 § Utökning av antalet extra suppleanter i lagutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, på begäran av Kristdemokraternas riksdagsgrupp, tillstyrkt att antalet suppleanter i lagutskottet skulle utökas från 19 till 20.

Kammaren medgav denna utökning.

3 § Val av extra suppleant i lagutskottet

Företogs val av extra suppleant i lagutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i lagutskottet
Amanda Agestav (kd)

4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 13 oktober inkommit.

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2000/01:Sk16 till skatteutskottet
2000/01:Fi5–Fi7 till finansutskottet
2000/01:Sk17–Sk23 till skatteutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2000/01:SfU5
Konstitutionsutskottets betänkanden 2000/01:KU3, KU6 och KU7

*Offentlig upphandling i
informationssamhället,
m.m.*

7 § Offentlig upphandling i informationssamhället, m.m.

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2000/01:FiU8
Offentlig upphandling i informationssamhället, m.m. (prop.
1999/2000:128).

Anf. 1 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Detta ärende och detta betänkande handlar om den offentliga upphandlingen. Varje år upphandlar den offentliga sektorn varor och tjänster för ca 400 miljarder kronor. Det motsvarar närmare en fjärdedel av Sverige bruttonationalprodukt. Av de här upphandlingarna utgör halva volymen tjänster, en fjärdedel bygg- och anläggningsarbeten och en femtedel varor. Omfattningen av den offentliga upphandlingen ökar, och nio av tio kommunalpolitiker uppger i en färsk undersökning gjord av Demoskop att de förväntar sig att användningen av entreprenader inom kommunsektorn kommer att öka. En effektiv och väl fungerande konkurrensupphandling kan därför spara väsentliga summor pengar åt skattebetalarna.

Nämnden för offentlig upphandling har utvärderat effekterna av lagen om offentlig upphandling och kommit fram till att den bidragit till en årlig nettobesparing på 3 300 miljoner kronor med bibehållen kvalitet på de tjänster och varor som har upphandlats. Nämnden för offentlig upphandling anser dock att det finns en betydande besparingspotential på ytterligare 15–20 miljarder kronor. Detta belyser hur viktigt det är med en väl fungerande konkurrensupphandling och att en större del av den offentliga sektorn utsätts för konkurrens.

Upphandlingskommitténs delbetänkande har remissbehandlats och regeringen har lagt fram vissa av kommitténs förslag i den proposition som behandlas i betänkandet. Det är därför högst uppseendeväckande att regeringen avstår från att lägga fram flera av de viktigaste förslagen som kommittén presenterat. Regeringens saktfärdighet vad beträffar förslag om en skärpt lagstiftning med effektiva sanktionsmöjligheter, vidgade möjligheter att överklaga felaktiga beslut, talerätt för branschorganisationer och en ny myndighet för tillsyn av lagens efterlevnad kostar skattebetalarna flera miljarder kronor årligen.

I min hemstad Norrköping förlorade kommuninvånarna så sent som i förra veckan 9 miljoner kronor då kommunen beslutade att diskriminera en privat anbudsgivare till förmån för den egna, dyrare, kommunala verksamheten. Det är sådant som händer varje dag runt om i landet med dagens lagstiftning och obefintliga sanktionsmöjligheter. Därmed kommer slöseriet med skattemedel att fortgå.

Drygt hälften av anmälningarna till Konkurrensverket riktar sig mot kommuner, landsting och statliga organ. En del handlar om hur kommu-

ner och landsting gynnar sina egna förvaltningar och bolag vid upphandlingar. En allt större del gäller den offentliga sektorns ohämmade expansion på den öppna marknaden – hur skattesubventionerade kommunala bolag med dumpade priser konkurrerar ut privata småföretagare. Konkurrensverkets möjlighet att ingripa med hjälp av konkurrenslagen är i det närmaste obefintlig. Konkurrenslagen gäller endast för företag och är inte tillämplig för den offentliga sektorns konkurrenssnedvridning. Det finns stora brister i konkurrensneutraliteten mellan offentlig näringsverksamhet och privata bolag. Dessa brister kan och måste åtgärdas genom skärpta krav på upphandlingar, redovisningar och affärsmässighet.

Upphandlingskommittén har föreslagit att en ny myndighet bildas genom en sammanslagning av Nämnden för offentlig upphandling och Konkurrensverket till ett konkurrens- och upphandlingsverk. I kombination med skärpt lagstiftning, bättre sanktionsmöjligheter och nödvändiga resurser skulle ett sådant verk kunna bli ett effektivt verktyg för att skapa konkurrensneutralitet mellan privat och offentlig sektor, samt en effektiv offentlig upphandling. Regeringen bör snarast återkomma med förslag om detta.

Vidare anser vi att det framtida konkurrens- och upphandlingsverket ska ges möjlighet att föra talan om s.k. marknadsskadeavgift vid länsrätt och att branschorganisationerna ska få talerätt i upphandlingsmål. Upphandlingskommittén har utrett även dessa frågor, och förslagen har remissbehandlats. I motsats till regeringen anser vi att dessa frågor därmed utretts tillräckligt noggrant och att riksdagen är redo att fatta beslut om dessa lagändringar.

I sin proposition föreslår regeringen en ny upphandlingsform som kallas för urvalsupphandling. Vi tillstyrker denna nya upphandlingsform, men vill understryka att den lämnar utrymme för ett visst godtycke. För att motverka detta bör krav ställas på att förfarandet motiveras av synnerliga skäl. Det bör också ställas krav på annonsering och på att hela upphandlingsprocessen dokumenteras.

Offentlig verksamhet har ofta inte anpassat sin kostnadsredovisning till vad som krävs i en konkurrenssituation. Det är därför vanligt att olika verksamheter drivs integrerat inom samma förvaltning eller bolag. Risken är då påtaglig att den konkurrensutsatta delen av verksamheten subventioneras av den icke konkurrensutsatta delen.

I vissa fall tycks myndigheternas agerande främst syfta till att öka deras egna intäkter. Det gäller t.ex. när kommunala aktörer säljer tjänster på den konkurrensutsatta marknaden utan att låta den del av verksamheten som tillhandahålls av kommunen eller landstinget utsättas för konkurrens.

Det finns flera åtgärder som kan och bör vidtas för att råda bot på dessa felaktigheter. Först och främst bör en lagstadgad utmaningsrätt införas i lagen om offentlig upphandling. Den ska innehålla en skyldighet för kommunen att upphandla en verksamhet, med undantag för myndighetsutövning, i konkurrens när en företagare så begär. Enskilda företag ges på detta sätt en möjlighet att utmana den offentliga sektorns verksamheter. Förutom att det blir ökad effektivitet och bättre hushållning med skattebetalarnas pengar öppnas stora möjligheter för fri företagsamhet inom det som tidigare varit offentliga monopol.

Vidare bör inte skattesubventionering av offentlig näringsverksamhet få förekomma över huvud taget. En lag om konkurrensneutralitet vid offentlig prissättning bör införas, med krav på att offentlig näringsverksamhet redovisas skild från annan verksamhet. I lagen om offentlig upphandling bör det dessutom införas en regel som gör offentlig näringsverksamhet olaglig om den inte beslutas om formellt av riksdag, kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige.

För att till fullo utnyttja upphandlingens besparingspotential bör det vidare på sikt tillkomma en lagreglering som kräver att all verksamhet som inte är myndighetsutövning eller som finansieras med olika former av pengsystem ska upphandlas i konkurrens.

Genom de anförda förslagen till förändringar kan vi både åstadkomma en offentlig upphandling som leder till bättre hushållning med skattemedel och ett bättre klimat för företagande. Regeringens oförmåga att presentera förslag om hur den offentliga upphandlingen ska kunna förbättras kostar skattebetalarna flera miljarder kronor per år.

Jag instämmer därmed i samtliga de reservationer som vi moderater ställt oss bakom i utskottet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 2, 5, 9 och 10.

Anf. 2 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Vad är egentligen målet för offentlig upphandling? Jag tror inte att någon i kammaren, på läktaren eller framför TV:n vid skrivbordet misstycer om jag säger att målet för all offentlig verksamhet i sin helhet betraktat är det gemensamma bästa. Om målet för all offentlig verksamhet är det gemensamma bästa borde också målet för offentlig upphandling vara detsamma.

För att uppnå detta mål måste det offentliga hushålla med sina resurser och försöka få bästa möjliga resultat av varenda insats. För att klara detta krävs att t.ex. varor och tjänster som det offentliga finansierar och som köps eller görs, köps och görs så bra som möjligt för så liten kostnad som möjligt. Det är ett gott förvalterskap av de gemensamma resurserna, t.ex. medborgarnas skattepengar.

I lagen om offentlig upphandling finns i § 4 huvudregeln om affärsmässighet. Där står följande: "Upphandling skall göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt. Anbudsgivare, anbudssökande och anbud skall behandlas utan ovidkommande hänsyn." Det handlar alltså om affärsmässighet, om konkurrens och om icke-diskriminering.

Som mål har vi alltså, och jag rekapitulerar: Det gemensamma bästa och hushållning med gemensamma resurser. Detta saknar jag för övrigt i lagtexten.

Medlen är inte mål i sig utan medel. De är: affärsmässighet, konkurrens och icke-diskriminering.

Fru talman! Nu skulle jag vilja fråga Bengt Silfverstrand om han håller med om min beskrivning av mål och medel. Om så är fallet, undrar jag på vilket sätt urvalsupphandling och förenklad upphandling med anbudsinfördran från endast en leverantör bidrar till att målen med offentlig upphandling uppfylls.

Med handen på hjärtat – och nu ser jag att Sven-Erik Österberg också är här – undrar jag om inte Bengt Silfverstrand och Upphandlingskom-

mittens ordförande egentligen kunde tillstå sin förvåning över att regeringen ändå gjorde så lite av kommitténs betänkande. Det fanns ju ett majoritetsförslag som vi har hört, om ett konkurrens- och upphandlingsverk, om sanktionsmedel i form av en marknadsskadeavgift, talerätt för branschorganisationer etc. Det verkar helt enkelt som om inte Finansdepartementets politiska ledning ser målet klart. Man ser inte potentialen för offentlig upphandling. En korrekt upphandling efter alla konstens regler är ju inte bara affärsmässig, som jag har sagt, utan den är ju till för det gemensamma bästa.

Nog kändes det märkligt i somras när biträdande näringsminister Sahlin den 3 juni gick ut i Dagens Industri och läxade upp kommuner för brister i den offentliga upphandlingen samtidigt som hennes kollega på Finansdepartementet bara några dagar tidigare presterat en fattig proposition i samma ämne. Propositionen bakom detta betänkande är ju, som vi har hört, innehållsmässigt så svag att man tvingas konstatera att den politiska styrningen varit liten, om inte obefintlig.

Bakom lagförslaget finns ju, som vi tidigare hörde i Axéns inlägg, gemensamma förslag men också tre gedigna förarbeten dels från den statliga upphandlingskommittén, dels från Statskontoret samt dels från en internutredning på Finansdepartementet. Propositionen fångar nu enbart upp konstruktiva förslag från de två senare interna utredningarna om elektronisk upphandling. Av Upphandlingskommitténs tunga och brett förankrade förslag blev intet.

Det sägs i propositionstexten att de viktiga förslagen från Upphandlingskommittén behöver beredas ytterligare. Men vad är det som behöver beredas ytterligare? Är det möjligen intresse och energi från Finansdepartementet?

Nu finns det en bred enighet om behovet av en effektiv statlig tillsyn över offentlig upphandling. Vi har tidigare hört om det samlade värdet. Vi brukar ju inleda i stort sett varje debatt här med att nämna det – 400 miljarder kronor, 20 % av BNP etc. Inte minst av den anledningen är det av stor betydelse att statsmakterna skapar ett varaktigt och stabilt institutionellt och legalt ramverk. Det ska borga för öppenhet, konkurrens, affärsmässighet och objektivitet som det står i EU-förordningen, men också för målen om det gemensamma bästa.

Det är alltså uppenbart att nuvarande ordning inte är tillfredsställande. Den kritik som har framförts kan säkert förklaras av begränsade resurser för NOU, en inte fullt så lämplig myndighetsstruktur och avsaknad av sanktionsmöjligheter.

Ett huvudproblem med upphandlingslagen är att den alltför ofta inte följs. Den kritiken besvarade Mona Sahlin i nämnda artikel med att det troligen kommer ett vitesförslag till hösten. Ett genomarbetat förslag med kloka synpunkter från ett stort antal remissinstanser ledde inte till detta. Det är att beklaga. Man kan ju undra om inte Sahlin kände till det osv. Nu är hon inte här av förklarliga skäl.

En förstärkning av lagen om offentlig upphandling och av tillsynsorganisationen är nödvändig, men den kan dröja länge. Detta drabbar ytterst medborgarna, eftersom det inte gagnar det gemensamma bästa som borde vara en ledstjärna för allt i denna kammare. Detta bär två departement och deras chefer ansvaret för, eftersom skattepengarna inte förvaltas optimalt.

Jag återkommer till bifallsyrkandena. Jag måste höra med herr Axén vad han yrkade bifall till.

Anf. 3 LENA EK (c):

Fru talman! Ledamöter och kära åhörare! Dagens debatt om offentlig upphandling blir väldigt lätt mycket teknisk och teoretisk och på det viset kanske ointressant för den som lyssnar. Men för de företag runt om i Sverige som ska försöka sälja produkter, överleva och kunna klara arbetstillfällena för de anställda är upphandlingsreglerna ofantligt viktiga. Det är också jätteviktigt för kommuninvånarna och invånarna i lands- tingen hur skattepengarna används och vilken effektivitet som finns. Det är viktigt för de anställda i det offentliga att man kan förutse ungefär hur uppdragen går. Det är också viktigt att man har en stabilitet i använd- ningen av de här reglerna.

Hur fungerar det i dag? I dag är detta en skräck för många på grund av oklara regler och mycket byråkrati samtidigt som det finns ganska starka sanktioner.

På den kommunala sidan är det alltid en av de frågor som tas upp när man träffar fritidspolitiker runt om i landet. Hur gör man med detta? Vad betyder det här? Varför kan vi inte göra på det här viset? De här reglerna slår väldigt konstigt.

Förutom att hela systemet är krångligt och svårhanterligt är det ibland resultatet av upphandling och reglernas utformning som stöter männi- skor. Det handlar om att man inte kan upphandla så miljövänligt som man kanske vill.

I Östergötland hade tidningen Östgöta Correspondenten för en tid sedan en stor artikel över en hel sida som handlade om skolmaten i sko- lorna i Linköpings kommun. Man hade tittat på varifrån de olika maträt- terna och det som barnen åt kom. Transportvägarna var hemska. Pannka- korna hade åkt 150 mil, om jag inte minns fel, och det i ett län som trad- itionellt brukar betraktas som ett starkt jordbrukslän med en stark livs- medelsindustri. Sådana funktioner av den offentliga upphandlingen stöter både kommuninvånare, de anställda som ska sköta det och företag. Det finns andra exempel runt om i landet där man inte har kunnat upphandla så miljövänligt som man vill.

Ett annat stort område som stöter och gör människor upprörda hand- lar om möjligheten att kunna dela upphandlingar. Det handlar om att kunna göra det på ett sådant sätt att många små företag kan vara med och tävla om större upphandlingar eller de stora summor som det ju handlar om i de här sammanhangen. Det är väldigt stötande. Det är känsligt. Som upphandlingsreglerna fungerar nu driver de mot mycket stora upphand- lingar som bara mycket stora företag kan hantera. Det innebär ju i för- längningen att vi slår ut småföretag runt om i våra svenska kommuner samtidigt som vi på andra områden i myndigheterna och i andra debatter i den här riksdagen debatterar hur vi ska göra för att klara arbetstill- fällena i de små kommunerna långt bort.

Den här dubbelheten är för en person som bor i en sådan kommun väldigt konstig. Man undrar om inte vi i riksdagen faktiskt kan tänka på helheten, på alltihop samtidigt. Man undrar om vi verkligen måste foku- sera på detaljer som gör att vi inte ser effekterna på andra områden.

Det här är några av anledningarna till att det är jätteviktigt att vi ser över reglerna och funktionssätten när det gäller offentlig upphandling.

Ytterligare en anledning är ju att det rör sig om stora summor, som har nämnts tidigare i den här talarstolen. Det rör sig om 400 miljarder per år, 23 % av BNP. Det är alldeles självklart marknadspåverkande. Det är viktigt att vi inte stör marknadens funktionssätt genom att krångla till upphandlingen i onödan. Det är viktigt att vi också ser till att det är möjligt att spara i den offentliga sektorn för att pengar inte ska gå till administration och till tid för att tolka regler i upphandlingssystemet utan till det som är viktigast: vård, skola och omsorg.

Jag blir lite bekymrad. Jag tror att de områden som jag har tagit upp liksom möjligheten att överklaga är viktiga för enskilda företag. Det är viktigt hur det här går till. Som liten företagare vågar man ibland inte överklaga en upphandling av rädsla för att bli utpekad, bli ovän med de som sitter i kommunen och sköter detta.

De här områdena måste vi hantera så att upphandlingen kan fungera praktiskt och att det kan fungera för företag och kommuninvånare.

Vi har i Centerpartiet sagt att det hade varit bättre att invänta sittande utredning. Det är ju inte särskilt många månader tills resultatet kommer. Då hade man kunnat ta alltihop i ett paket så att man på ett bättre sätt hade kunnat förutse hur systemet kommer att fungera efter regeländringarna. Jag tycker att det är synd att det inte är gjort.

I det här sammanhanget är det också synd att regeringen, när man nu har bestämt sig för att delar av det, inte har gjort något åt toppen på pyramiden, att man inte försökt förenkla genom att slå samman de myndigheter som hanterar olika delar av systemet. Vi hade önskat att det hade varit möjligt.

Ett annat område som jag gärna vill ta upp i den här debatten är att reglerna och sättet för upphandling faktiskt måste moderniseras. Nu håller vi på att bygga upp ett system av administration runt de här frågorna i alla kommuner, i alla landsting och i alla myndigheter som är resurskrävande. Det är väldigt många människor i Sverige i dag som jobbar med offentlig upphandling. Vi måste försöka motverka att byråkratidelen i detta sväller. Vi måste försöka använda den moderna tekniken som är upphandlad enligt konstens regler och som finns på skrivbordet hos de kommunala tjänstemännen eller i landstingen för att förenkla och förbättra.

Då kommer vi in på frågan om elektronisk upphandling, där regeringens ambition är alldeles för låg. Det måste vara mycket tydliga mekanismer som pekar mot att den nya tekniken ska användas på det här området för att spara i byråkratin. Målet tycker jag ska vara att upphandling i allra största utsträckning ska ske endast elektroniskt i framtiden.

Det innebär att den här frågan måste drivas inom det europeiska samarbetet men också i Sverige. Det måste finnas en elektronisk databas, en anslagstavla där man kan lägga in upphandlingarna. Precis som Sverige offentligt har sett till att Post- och Inrikes Tidning har funnits för annonsering i alla år borde man ha en anslagstavla med motsvarande funktion i systemet. Det måste finnas en elektronisk anslagstavla för elektronisk upphandling för att inte byråkratin och pappershögarna ska växa handläggarna över huvudet när det gäller offentlig upphandling.

Här finns alltså mycket att göra. Det är synd att regeringen bara har tagit ett halvt kliv framåt. Det är synd att man inte har tagit ett helhetsgrepp.

Jag står självfallet bakom alla Centerpartiets yrkanden, men jag vill här, fru talman, yrka bifall till reservation 4, Upphandling under tröskelvärdena, och reservation 10.

Anf. 4 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Värderade kolleger! Kära läsare av riksdagsprotokollet! Frågan om offentlig upphandling kan ju, som mina kolleger tidigare har påtalat, kanske uppfattas som lite tråkig. Det är lätt att hålla med om det. Men i grunden handlar det om något helt annat än regler för upphandling under tröskelvärden. Det handlar om synen på den kommunala och statliga verksamheten, den offentliga verksamheten. Det handlar om hur vi ser till att man får valuta för skattepengarna.

Genom att mer använda sig av upphandling i stället för egen regi kan man mycket aktivt bidra till att öppna upp för nyföretagande. Man kan se till att driva verksamhetsutvecklingen på ett helt annat sätt och framför allt se till att människor får valuta för sina skattepengar.

Det här är bland mycket annat en viktig kvinnofråga. Jag tänkte uppehålla mig lite vid det, för jag tycker att många av de andra viktiga frågorna redan har nämnts här.

I dag är det ju så att kvinnor generellt har lägre löner än vad män har, vilket betyder att de har mindre pengar att betala skatt med. Det betyder att kvinnor kanske i ännu högre grad än män är intresserade av att man inte behöver ta ut mer skatt än nödvändigt och att man får valuta för skattepengarna. Det är också så att kvinnor i dag i det samhälle som präglas av bristande jämställdhet är mer beroende än män av offentliga tjänster som t.ex. vård, skola och barnomsorg.

Det betyder att när man inte får valuta för skattepengarna och när välfärdstjänsterna inte är så bra som de skulle kunna vara drabbar kvinnor mer än vad det drabbar män i dagens samhälle. Det betyder att det är ett allmänt kvinnointresse att se till att man kan driva verksamhetsutvecklingen och att man kan få mer valuta för skattepengarna – i ännu högre grad än vad det är ett intresse för män.

Det är också så att kvinnor i dag på den könsuppdelade arbetsmarknaden i stor utsträckning finns inom de yrkesområden som ligger under den offentliga sektorn där konkurrensen och mångfalden är alltför bristande. Att genom entreprenadupphandlingar öka mångfalden är också ett sätt att bidra till att kvinnor kan få fler olika arbetsgivare att välja emellan. Genom den konkurrens som då uppstår kan man få möjligheter till en bättre löneutveckling och över huvud till de bättre arbetsvillkor som det ofta innebär att jobba i en mer decentraliserad organisation.

Verkligheten ute på fältet visar att kvinnor får högre löner när de offentliga tjänsterna blir konkurrensutsatta, och det är mycket bra.

Det här betyder alltså att den majoritet som i dag styr landet, s, v och mp, och som har sagt att de samarbetar om bl.a. jämställdhetsfrågorna, i det här avseendet enligt min uppfattning inte bara har tappat tempo utan över huvud taget aldrig har fått upp något tempo.

Fru talman! Frågan om offentlig upphandling tangerar till stor del nästa debatt om kommunal ekonomi i största allmänhet, men jag tänker

ändå försöka sortera upp begreppen i detta sammanhang. Genom att i stor utsträckning använda upphandling i stället för att driva verksamhet i egen regi skapar man bra villkor för småföretagare. Man skapar en större marknad. Varför ska man då göra det? Enligt klassisk marknadsteori är det inte för att gynna producenterna, utan det är faktiskt till för att gynna konsumenterna, och konsumenterna som utnyttjar den kommunala servicen är skattebetalare. Att genom upphandling skapa bra villkor för småföretagarna är ett medel att gynna skattebetalare och kunder, och jag tycker därför att det är en plikt för oss politiker att klara den uppgiften.

Vi har i dag en ganska bra lag, även om den kan förbättras, men man behöver också se till att övervakningen fungerar. Jag tillhör den grupp i denna kammare som är besviken över att regeringen är så sen när det gäller att få till stånd en förändring av övervakningen. Vi har från de borgerliga partierna ett gemensamt motförslag om att regeringen nu skulle kunna komma till skott med att se till att Konsumentverket får lite mera klös.

Det är också väldigt viktigt att man kan få till stånd en förändring av hur talerätten fungerar. Det är nästan omöjligt att kräva att ett litet företag, som kanske för sin överlevnad är beroende av att den stora kunden, kommunen, kan överväga att köpa också nästa gång, ska ha råd eller möjlighet att föra talan om det tycker att upphandlingen har skett på fel sätt. Detta är allmänt bekant och omvittnat, och det vore på sin plats att snabbt se till att någon annan instans, nämligen branschorganisationen, skulle kunna föra talan.

Jag tycker att en annan viktig del i det fortsatta arbetet skulle vara att finna former för avknoppning. Historiskt har de som har velat jobba med förskolor, sjukhem, skolor o.d. egentligen bara haft möjlighet att arbeta inom offentlig sektor. Att få till stånd en bred flora av företagare som på entreprenad, med kundvalsmodeller eller på andra sätt jobbar inom de här branscherna kräver en transformering av systemet. Man kan inte bara växa upp vid sidan av, eftersom systemen i dag är relativt väl utbyggda. Det gäller att hitta bra former som inte bara ligger inom lagens ramar utan också inom lagens avsikter.

Hur man ska komma fram till detta är kanske inte i alla lägen helt klart. Vi har i vår reservation skrivit att vi tycker att man bör fundera på att företag som knoppas av under en begränsad tid ska kunna undantas från upphandling, så att de får en chans att kasta loss från kommunen eller landstinget. Det kan också finnas många andra idéer. Något som ytterligare skulle hjälpa upp det här är att man delar upp anbuden i mindre enheter, vilket Lena Ek var inne på. Det skulle då bli möjligt för en småföretagare, inte bara för de stora drakarna, att lämna in anbud.

Det är också viktigt att det ställs för upphandlingen relevanta krav och i lagstiftningen klargörs på vilket sätt man har rätt att ställa miljökrav, som också ska vara relevanta.

Allt det här och mycket till behöver man gå vidare med för att den offentliga upphandlingen ska kunna fungera mycket bättre. Det är viktigt för att driva på möjligheterna till verksamhetsutveckling och för att vi ska få valuta för skattepengarna. Det är också viktigt för att vi ska kunna få rättvisa löner och bättre arbetsvillkor för kvinnor.

Därför, fru talman, står jag fast vid alla mina reservationer. Jag nöjer mig dock med att yrka bifall till reservation nr 2.

Anf. 5 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Den offentliga upphandlingen har debatterats flitigt under de senaste åren. Medan diskussionen i ett inledande skede i huvudsak begränsade sig till frågor om affärsmässighet, rätt pris och besparingsmöjligheter har perspektivet nu glädjande nog vidgats till att omfatta också samhällseliga mål, miljökrav, antidiskrimineringsregler, jämställdhet m.m.

Det samhällsekonomiska intresset av en väl fungerande offentlig upphandling är naturligtvis betydande, och det kan i stort finnas en samstämmighet i synen mellan de olika partierna mot bakgrunden av den ökande omfattning som denna upphandling numera har. Vi har fått olika uppgifter, men enligt de senast tillgängliga skulle upphandlingsvolymen uppgå till ca 400 miljarder kronor per år. Det motsvarar nästan en fjärdedel av hela BNP. I detta ligger självklart betydande möjligheter att uppnå besparingar i de offentliga utgifterna.

Regeringen tillkallade 1998 en särskild utredningsman för att se över organisationen av Nämnden för offentlig upphandling. Fr.o.m. maj 1999 ser en parlamentarisk utredning, Upphandlingskommittén, över dessa frågor. Den ska avlämna sitt slutbetänkande i december månad. Vi kan konstatera att vi då har anledning att återkomma till dessa frågor. Alla problem behöver inte lösas i dag.

Informationssamhällets snabba utveckling präglar i hög grad det betänkande som vi nu behandlar, vilket i sin tur bygger på regeringens proposition *Offentlig upphandling i informationssamhället*. Upphandlande enheter föreslås få möjlighet att tillåta att anbud och anbudsansökningar lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt. Vidare föreslås att telefonitjänster oavsett värde ska omfattas av upphandlingsreglerna. En ny upphandlingsform för upphandling under tröskelvärdena, urvalsupphandling, är ett annat förslag. Slutligen föreslås att en enhet som använder förenklad upphandling – med några begränsade undantag – alltid ska annonsera upphandlingen i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig eller annonsera på annat sätt som leder till effektiv konkurrens. Svaret till Per Landgren är alltså mycket enkelt. Det finns betryggande möjligheter att tillgodose de önskemål och målsättningar som Per Landgren givit uttryck för.

Det är alltså både viktigt och möjligt att redan nu fatta beslut på dessa delområden, där vi har ett fullödigt beslutsunderlag. I andra avseenden, t.ex. vad gäller de framtida tillsynsuppgifterna, krävs ytterligare beredning, samtidigt som det är logiskt och naturligt att avvakta Upphandlingskommitténs slutbetänkande i frågor som exempelvis avser det svenska arbetet med upphandlingsfrågor inom den europeiska unionen, miljöhänsyn, möjligheter att upphandla lokalt samt att ta in s.k. antidiskrimineringsregler i upphandlingsavtalet.

Eftersom det här rör sig om ett antal enkla och praktiska förändringar av lagen om offentlig upphandling, förenklingar som inte minst är till gagn för de mindre företagen, framstår Centerpartiets yrkande om avslag på propositionen som något av en logisk kullerbytta.

I 1 kap. lagen om offentlig upphandling finns gemensamma regler och definitioner som i princip gäller för såväl de direktivstyrda upphandlingarna över tröskelvärdena enligt 2–5 kap. som de icke direktivstyrda upphandlingarna under tröskelvärdena enligt 6 kap. Man kan konstatera

att upphandlingen enligt 6 kap. sammantaget är mer omfattande än den upphandling som sker enligt de direktivstyrda reglerna. Det görs ca 200 000 förenklade upphandlingar årligen enligt de bestämmelserna. Därtill kommer ett betydande antal direktupphandlingar.

Mot bakgrund av de höga sammanlagda värden som upphandlingar under tröskelvärdena representerar bör de upphandlingarna enligt vår uppfattning också fortsättningsvis regleras i lagen om offentlig upphandling. Det finns därför inga skäl till att s.k. B-tjänster under tröskelvärdena ska undantas från lagen. Däremot kan det finnas anledning att närmare överväga omfattningen av regelverket, varför Upphandlingskommitténs nära förestående slutbetänkande i detta avseende bör avvaktas.

Slutligen återkommer några ”gamla skivbekanta”, dvs. borgerliga motioner som kräver en särskild lag om konkurrensneutralitet vid offentlig prissättning. Man vill ha en lag med krav på att offentlig näringsverksamhet ska redovisas skild från annan verksamhet. De borgerliga motionärerna vill samtidigt att det ska införas en regel som gör offentlig näringsverksamhet olaglig om den inte beslutas formellt av staten, kommuner eller landsting.

De sakliga skälen för förslagen är mycket svaga. Det har inte kommit någonting nytt i argumenteringen. Redan nu finns regleringar om konkurrensneutralitet i lagen om offentlig upphandling. Sedan 1998 finns dessutom ett särskilt råd för konkurrens på lika villkor mellan privat och offentlig sektor. I detta råd ingår representanter för både offentlig och privat verksamhet. I Regeringskansliet arbetar dessutom en grupp med att göra probleminventering beträffande förutsättningarna för rättslig prövning när kommunal och privat näringsverksamhet möts. Det finns än en gång anledning att understryka det självklara i att kommunerna ska kunna bedriva verksamhet i egen regi om de så önskar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Fru talman! Nämnden för offentlig upphandling anser att det går att spara upp till 20 000 miljoner kronor för den offentliga sektorn genom en skärpt lagstiftning, bättre tillsyn och sanktionsmöjligheter. Det motsvarar nästan halva kostnaden för grundskolan. Beloppet 20 000 miljoner kronor motsvarar ungefär 50 000 tjänster inom värden.

Anser Bengt Silfverstrand att det är rimligt att regeringens saktfärdighet vad gäller att föreslå lagändringar inom detta område kostar skattebetalarna 20 000 miljoner kronor?

Det skulle sannolikt vara möjligt att öka besparingarna i den offentliga sektorn för skattebetalarna långt över den nivå, bl.a. genom de förslag som Bengt Silfverstrand nämnde i slutet av sitt anförande. Vi från de borgerliga partierna vill gå längre i kraven på offentlig upphandling. Det skulle vara intressant att veta om Bengt Silfverstrand anser att det är rimligt att regeringens saktfärdighet kostar skattebetalarna så pass mycket.

Fru talman! I hastigheten yrkade jag tidigare av misstag bifall till reservation nr 5. Jag tar tillbaka det yrkandet.

Anf. 7 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag anser att det är rimligt att ta till vara alla möjligheter för en ännu effektivare offentlig upphandling än den vi har i dag. Bl.a. är det viktigt att avvakta de förslag från Upphandlingskommittén som nu är nära förestående. Det gäller exempelvis en utvidgning av möjligheterna att upphandla lokalt, så att Lena Eks pannkakor i fortsättningen inte behöver åka 120 mil.

Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Fru talman! Det finns ingenting som hindrar att regeringen i dag lägger fram förslag om de frågor som Upphandlingskommittén har redovisat i sitt delbetänkande. Där finns en lång rad förslag som innebär bättre tillsyn, översyn, skärpt lagstiftning och sanktionsmöjligheter för att åstadkomma en bättre och effektivare offentlig upphandling. Vi skulle redan i dag kunna åstadkomma betydande besparingar för skattebetalarna om regeringen visade lite handlingskraft i frågan.

Anf. 9 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Det finns ingenting som hindrar myndigheter, kommuner osv. att med utgångspunkt i de regler som gäller åstadkomma ännu större besparingar än i dag. De förslag som Gunnar Axén efterlyser finns i det slutbetänkande som kommer att redovisas om bara någon månad. Då är det rimligt att avvakta de förslagen, precis som i andra sammanhang. Det pågår också ett beredningsarbete i Regeringskansliet. Vi kan räkna med att vi får möjlighet att ta ställning till de förslagen under nästa år. Det finns ingen anledning att fatta beslut på så dåligt underlag som man fortfarande har, innan utredningen har redovisat sina slutförslag.

Anf. 10 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Nu gäller inte längre december. Det senaste budet är mars. Då är Sverige ordförande i EU. Dessutom blir det remisstid, så det kan skjutas på framtiden. Det är inte bra. Då förlorar man tid och resurser.

Jag hörde inget annat än att Bengt Silfverstrand instämde i min beskrivning av målen för upphandlingen och medlen affärsmässighet, konkurrens och icke-diskriminering. Målet är det gemensamma bästa. Vad exakt i förslaget om förenklad upphandling leder fram till målet, enligt Bengt Silfverstrand? Där kan man gå förbi just konkurrensen. Man åsidosätter ett medel. Ändå tycks Bengt Silfverstrand mena att målet det gemensamma bästa uppfylls. Vad exakt främjar målet? Det är rimligt att lagstiftningen ska främja målet.

Anf. 11 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Man kan uppnå besparingar och bättre hushållning med resurser på olika sätt. Ett sätt är att öka konkurrensen. Vi är överens om att det kan vara en bra metod. Det har lett till vissa konkreta positiva resultat. Ett annat sätt att åstadkomma besparingar och bättre hushållning med knappa resurser är effektivisering av systemet, exempelvis så som nu sker i och med förslaget om urvalsupphandling och förenklad upphandling. Då tillgodoser man kraven på rättssäkerhet och eliminerar

möjligheterna till godtycke genom att exempelvis vid urvalsupphandlingar se till att det är ett oeftergivligt krav att den upphandlande enheten annonserar sin ansökningsinbjudan. Det är ett klart och rakt svar på Per Landgrens fråga.

Anf. 12 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Det blir en effektivisering genom att man går vid sidan av konkurrensen. Bengt Silfverstrands argumentering är fortfarande oklar.

Jag har fått en snäll påminnelse om att jag ska yrka bifall till reservation 8, som jag har skrivit på min lapp. Den handlar precis om det. Hur kan man uppnå målet genom att åsidosätta medel som ska leda till målet?

Anf. 13 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Man åsidosätter inte utan man begränsar, i ett läge där det finns en uppsjö av ansökningar. Det finns väl analyserat. Det går inte att säga att ett alltför stort antal anbud leder till bättre konkurrens, konkurrensneutralitet eller högre effektivitet. Det är dock oerhört viktigt att alla får samma möjlighet. Det får de genom att ansökningsinbjudan annonseras offentligt.

Slutligen vill jag notera att Per Landgren har begåvat kammaren med ännu ett klassiskt uttryck. Han står sedan tidigare för ”vi hakar på” när det gäller moderaterna. Nu har vi i dag fått höra ”jag ska höra med herr Axén”. När kommer sammanslagningen mellan Moderaterna och Kristdemokraterna?

Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Den attityd som Bengt Silfverstrand visar, som representant för hela majoriteten, är slående. Jag hoppas att alla andra noterar det. Ni försvårar den förnyelse som skulle kunna leda till att människor får mer valuta för skattepengarna genom att verksamheterna blir billigare. Men att räkna kronor är inte det enda. Det handlar också om kvalitet, att man ska få mer för sina skattepengar. Ett sätt att få högre kvalitet är att verksamheterna utvecklas. Ett annat sätt är den olikhet som leder till att var och en kan hitta det man gillar.

Ni samarbetar med partier som påstår sig vara feministiska. I ert nya partiprogramsförslag sägs att ni också ska bli feministiska. Ändå är ni totalt kallsinniga till den stora och viktiga utveckling som handlar om kvinnors villkor på jobbet – bättre lön, fler arbetsgivare att välja mellan och den förbättrade arbetsorganisation som mångfald och småskalighet kan innebära. Jag tycker att det är slående. Jag hoppas att de som lyssnar på debatten tar till sig det.

Det som också är slående är er passivitet att ta tag i de förslag som kommittén har lagt fram för länge sedan. Den ansåg tydligen förslagen så viktiga att den ville lägga fram ett delbetänkande. Ni sänder olika signaler både med vad ni gör och med vad ni inte gör. Den signal ni sänder är en fruktansvärd passivitet.

Prot. 2000/01:27
15 november

*Offentlig upphandling i
informationsområdet,
m.m.*

Anf. 15 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Vi tar till vara alla de möjligheter till utveckling som föreligger. Det betänkande som behandlas i dag är ett klart steg i den riktningen, och det kommer ytterligare.

De jämställdhetsaspekter som Karin Pilsäter nu talar om och som är oerhört viktiga kommer Upphandlingskommittén också inom sitt fögderi att behandla. Det kommer naturligtvis ytterligare förslag som vi har anledning att ta ställning till.

Sedan försöker Karin Pilsäter göra en enkel poäng. Det låter nästan som om kvinnor skulle vara diskriminerade av den offentliga sektor vi har i dag. De som tjänar mest på att vi har en stark offentlig sektor är just kvinnorna.

Det handlar självklart om att vi ska hushålla bättre med de skattepengar vi har i dag. På den punkten är vi överens. Men kom inte och påstå att de förslag som nu läggs fram, eller de förslag som vi inte har sett men som kommer inom kort, på något sätt skulle missgynna kvinnorna.

Det är precis tvärtom. Kvinnorna är den grupp i samhället som är mest betjänt av en stark och dynamisk offentlig sektor.

Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Bengt Silfverstrand inte lyssnade så noga på vad jag sade, eftersom det var precis det jag sade i mitt inlägg. Problemet är att ni gör för lite.

Ni ser det som ett framtida mål att kvinnor fortfarande ska vara beroende av den offentliga sektorn och inte kunna ha den makt över sina egna liv som männen i alla tider har tyckt varit självklar för deras del.

Vad vi är ute efter är att ni ska gå lite mer på offensiven och se till att kvinnor kan få fler olika arbetsgivare att välja mellan så att de inte är beroende av politiker som arbetsgivare. De betalar uppenbarligen usla löner och kan inte se till att arbetsorganisationen fungerar.

Ni gör för lite. Det är inte alls entydigt några förbättringar utan det är i många fall försämringar. Det är de signaler ni sänder. Om vi tittar lite runtomkring frågorna handlar det om förbud mot privata sjukhus och att försvåra för friskolor.

Vad sänder ni för signaler i de frågorna? Ni talar om antidiskrimineringsregler. Vad är det som är viktigt för kvinnor? Det är att man får en utveckling av arbetsmarknaden. Det handlar inte om att det ska sitta kommunala tjänstemän och kräva att enmanskonsulter ska skriva jämställdhetsplaner om sig själva för att kunna få vara med på en upphandling. Det försämrar för kvinnor att kunna få anbud.

Ni talar om lokal protektionism. På vilket sätt skulle det gynna skattebetalarna, oavsett om de är kvinnor eller män? Ni sänder signaler om att man ska kunna ställa miljökrav. Det kanske mer är protektionistiska krav än miljökrav som går att leva upp till och är relevanta för produkten. De signalerna är också viktiga.

Era signaler handlar inte om att det ska bli en mångfald i ett kvinnligt småföretagande. Det ska fortfarande vara politiker som ska få ännu större möjligheter att sitta och peka, peta och bestämma precis hur allt ska vara.

Anf. 17 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! I sitt senaste inlägg hävdar Karin Pilsäter att kvinnor skulle vara diskriminerade av att ha politiker som arbetsgivare, dvs. den offentliga sektorn.

Nu har Karin Pilsäters förslag och metoder prövats i Stockholm, i Västra Götaland och i Region Skåne. Där har man avknoppat och privatiserat offentlig verksamhet som ett självändamål.

Det återstår för Karin Pilsäter och Folkpartiet – och hela den borgerliga gruppen, skulle jag vilja säga – att bevisa att kvinnornas jämställdhet och frihet har ökat i Västra Götaland, Region Skåne och Stockholms län.

Är det inte precis tvärtom, dvs. att en utarmad offentlig sektor i första hand har drabbat kvinnorna?

Anf. 18 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag tänker göra några mycket korta kommentarer. Som Per Landgren sade är jag ordförande i Upphandlingskommittén, som nu håller på med sitt slutbetänkande. Som också har sagts här har vi fått en förlängning till den 1 mars för att mer noga kunna penetrera några frågor.

Jag ska kommentera några saker som har dykt upp i dagens debatt och som det kanske kan vara intressant för ledamöterna och också åhörarna att höra mer om. Det har talats mycket om regler, regelstyrning och rättvisa för leverantörer osv. och att det gäller att få en ordentlig behandling vid offentlig upphandling.

De här frågorna har diskuterats mycket i kommittén. De fanns med i diskussionerna inför delbetänkandet och de finns också med i nuvarande diskussion. Hur kan man få ett system på marknaden som fungerar bättre och där man slipper domstolsförhandlingar med talerätt och sådana saker, som i och för sig är en sak för sig? Det finns ett resonemang som är intressant, men jag vet inte var kommittén slutgiltigt kommer att hamna.

Det förs en diskussion om ett upphandlingsråd som skulle vara sammansatt dels av leverantörer, dels av upphandlare. Staten kan kanske ha en viss roll i det. Där kan man lite mer på tu man hand diskutera hur upphandlingsförfarande, tvister och sådant skulle kunna lösas. Jag tycker att det är en intressant del i den svenska samhällsbilden. Det gäller att försöka lösa tvisterna innan de går så långt att det blir ett domstolsförfarande.

Det var någon här som sade att offentlig upphandling kanske uppfattas som något tråkigt. När man jobbar nära med dessa frågor är det oerhört intressant. Dessutom är det väldigt stora resurser som berörs, som också har nämnts här. Det man kan säga om den offentliga upphandlingen är att alla kanske inte tar upphandlingen riktigt på allvar på det sätt som man skulle önska överallt.

I många kommuner är upphandling inte en prioriterad del. Upphandlingsansvarige eller upphandlingsavdelningen har många gånger en undanskymd tillvaro. Statusen skulle kanske höjas lite grann på upphandlingen. Det handlar ändå om väldigt stora resurser som totalt hanteras. Där skulle kanske ett upphandlingsråd kunna vara ett led att komma på rätt väg.

Det har hänt ganska mycket under de senaste åren. Det har än mer blivit fokus på frågorna. Under den allmänna motionstiden nu senast strömmade det in alltfler motioner om detta ämne. Dessa områden är

oerhört komplicerade. Vi har en ganska bestämd uppfattning om hur vi skulle vilja ha det i Sverige. Men vi har också en gemensamhetsrätt som är väldigt omfattande på just detta område.

Ett område där Sverige har kommit mycket långt gäller miljöhänsyn vid offentlig upphandling. Det var någon som sade att den svenska regeringen har tagit ganska god tid på sig och att det tar lång tid att komma fram. Kommissionen är inte mycket bättre på det området. Den lovade att den skulle komma med ett tolkningsmeddelande tidigt detta år. Det skulle lösa en del av de frågor som kommittén ska behandla. Det tolkningsmeddelandet har fortfarande inte kommit.

Jag hoppas för allt i världen att det verkligen kommer innan kommittén ska lägga fram sitt huvudbetänkande. Det utgör grunden för vilken nationell lagstiftning vi skulle kunna ha på det här området. Vi skulle kunna ta ett steg framåt och bättre få in miljön i offentlig upphandling än som har varit fallet hittills.

Anf. 19 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Det är nu ett år sedan Upphandlingskommittén med Sven-Erik Österberg som ordförande lade fram sitt delbetänkande. Det är ett delbetänkande som innehåller flera goda förslag till hur den offentliga upphandlingen skulle kunna förbättras. De förbättringarna skulle kunna leda till betydande besparingar för den offentliga sektorn och för skattebetalarna.

Vi hörde nyligen i tidigare inlägg Sven-Erik Österbergs partikollega Bengt Silfverstrand säga att man ännu inte kunde fatta beslut på ett så dåligt underlag som man fortfarande har. Jag antar att han då syftade på Upphandlingskommitténs delbetänkande, eftersom det var motivet för att man inte skulle kunna lägga fram lagförslag som förbättrar den offentliga upphandlingen. Jag undrar om Sven-Erik Österberg instämmer i sin partikollegas recension av delbetänkandet.

Min andra fråga till Sven-Erik Österberg är: När kommer förslagen från regeringen? Utredningen har ju nu fått förlängd tid, till mars, när det gäller att komma med sitt slutbetänkande i frågorna. Kommer det att ta två år från det att delbetänkandet är lagt till dess att vi kan förvänta oss några förslag från regeringen? Är det rimligt med tanke på de miljarder som skattebetalarna årligen förlorar på saktfärdigheten från majoritetens sida?

Anf. 20 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller den första frågan kan jag säga att jag inte i min vildaste fantasi kan tänka mig att Bengt Silfverstrand skulle tycka att delbetänkandet är dåligt i sig. Det måste i så fall vara en missuppfattning från Gunnar Axéns sida.

Däremot kan det väl vara så att många av de frågor som finns i delbetänkandet hänger ihop med slutresultatet i huvudbetänkandet, och det är också den information som jag har diskuterat med regeringen på det här området. Därför finns det skäl att återkomma när det gäller en rad frågor där det här i dag har kommit kritik från ledamöterna. De har undrat varför man inte har kommit framåt. Det är regeringens absoluta mening att man också ska ta med den delen när detta kommer ihop med huvudbe-

tänkandet. På så sätt kan man väl säga att underlaget, isolerat, i sig kan vara för smalt.

Frågan om tidsaspekten och när det här ska komma kan jag faktiskt inte svara riktigt på. Min huvuduppgift är att leverera det här till den 1 mars, och det ska vi klara av. Sedan vidtar naturligtvis i vanlig ordning en remissomgång på tre månader, och så småningom ska det väl också bli en proposition. Men jag kan instämma med dem som har sagt att det naturligtvis är viktigt att vi kommer framåt och får en bra lagstiftning som täcker upp det här, så att vi får en effektiv offentlig upphandling. Jag kan hålla med de talare som tidigare har sagt det.

Anf. 21 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Sven-Erik Österberg, som ordförande, hörde ju min argumentering när det gäller mål och medel. Om nu målet är det gemensamma bästa och detta ska uppnås genom affärsmässighet, konkurrens, objektivitet och icke-diskriminering vill jag ställa en fråga till Sven-Erik Österberg.

Jag ställer frågan så här: Ser Sven-Erik Österberg någon som helst risk att medlen för t.ex. konkurrens kan förbigås vid urvalsupphandling och förenklad upphandling med anbudsinfordran från endast en leverantör? Ser kommitténs ordförande någon risk att den här lagstiftningen kan göra att medlen inte leder till det önskade målet?

Anf. 22 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! En bred diskussion i kommittén handlade ju faktiskt om att det finns en rad olika krav när det gäller vilka mål man ska kunna ha med en offentlig upphandling. Det är antidiskrimineringsklausuler. Det är samhällspolitiska mål. Det kan vara miljömål och annat.

Man kan ganska lätt konstatera att allt det här vägs in i förhållande till den rena affärsmässigheten, som åtminstone i näringslivsbegrepp handlar om *best value for money*, som man säger utomlands, dvs. var man får mest för pengarna. Det är klart att allt som man lägger till blir en balans mot det här med vad ett maximalt gott pris kan vara. Men det kan också finnas, och det finns, ett värde när det handlar om skattebetalarnas pengar som handlar om att andra mål är viktiga att uppnå. De är kanske minst lika viktiga som just vad varje krona är värd. Om det t.ex. finns antidiskrimineringsdelar i det här och man får ett mer harmoniskt samhälle så spar man också pengar.

Jag vet att det är ett mycket komplicerat resonemang i det läge som är, men kommittén har en ganska försiktig inställning när det gäller det här. Man får ju inte lägga till så många avvikande saker att man tar bort huvudkärnan när det gäller offentlig upphandling, nämligen att priset naturligtvis är oerhört viktigt. Det är naturligtvis det viktigaste i det här. Men man kan heller inte tycka att det är fel att man också lägger in andra mål, men det här måste hanteras på ett vettigt sätt.

När det gäller direktupphandling och sådant ska man ha klart för sig att det är samma lagstiftning som gäller. Det är bara det att beställaren får ett förenklat regelverk som han kan hantera lite friare, men i grund och botten är det samma regler som gäller vid förenklad upphandling som gäller vid annan upphandling. Det är kanske någonting för det kommunala självstyret, fullmäktigegruppen, att bevaka hur direktupphandlingen

går till i den egna kommunen. Man kan ha en diskussion där också. I princip är det samma regler som gäller. Det är bara det att man har fått lite större förtroende när det gäller att hantera det här på ett enklare sätt, eftersom det handlar om mindre volymer pengar.

Anf. 23 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! En ödmjukhet är ju klädsam, och en sådan tycker jag att ordföranden visar. Jag tänker bara på att det handlar om att följa upp det här noggrant för att se att inte lagstiftningen på något sätt sanktionerar någon typ av missbruk, så att man går vid sidan av de här medlen för att uppnå målen. Det kan ju faktiskt hända att man av rena förenklingsskäl och utan att tänka på att man kan pressa kostnader och faktiskt vinna kvalitet på något sätt tar den nya lagstiftningen till intäkt för att låta bli, och enligt myndigheternas eller statens sida blir det snarare ett utrymme för godtycke. Det är ju väldigt viktigt att följa upp det här, så att inte lagstiftningen missbrukas.

Anf. 24 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Per Landgren och jag kan vara överens om att godtycke är någonting som inte får finnas när det gäller sådant här eftersom det också handlar om rättssäkerhet i fråga om leverantören, som ska veta att man blir schyst behandlad när man har lämnat in ett anbud och att det finns en process där de delar som är i det här hanteras.

Jag tycker ansvaret finns även om det är en direktupphandling, och jag tycker att det kan finnas skäl att man, när det gäller upphandling under vissa belopp, har någon form av smidighet för att kunna hantera det här. Det kan slå tillbaka på offentlig upphandling i negativ bemärkelse om det blir för krångligt.

Men jag vill än en gång understryka att det är samma regler som gäller. Det är bara det att man har ett större förtroende som upphandlare när det gäller det här. Men det gäller också att följa upp det på ett bra sätt, och det kan man göra, tycker jag, ute i kommunerna på olika sätt, inte minst genom den politiska församlingen, som också kan diskutera offentlig upphandling någon gång i fullmäktige. Det skulle inte skada.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

8 § Vissa kommunalekonomiska frågor

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2000/01:FiU9

Vissa kommunalekonomiska frågor (prop. 1999/2000:115).

Anf. 25 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Det här betänkandet, *Vissa kommunalekonomiska frågor*, innehåller ett stort antal olika moment. Jag begränsar mig för tids vinande till att yrka bifall till reservation 4, även om vi moderater självklart står bakom samtliga våra reservationer.

Det här betänkandet behandlar bl.a. en liten och obetydlig ändring av det grundlagsstridiga inomkommunala utjämningsystemet. Regeringen försöker eliminera det mest groteska inslaget, den s.k. pomperipossaefekten, som innebär att mer än 100 % av en tillväxt över riksgenomsnittet konfiskeras i vissa fall.

Men regeringen inser uppenbarligen inte att en beskattning av tillväxt med ca 95 % nästan är lika skadlig. Systemets konstruktion är nämligen sådan att tillväxt, var den än förekommer i landet, straffas. Kommunerna får ta kostnaderna för tillväxten. Men om tillväxten uppstår får de inte behålla intäkterna.

Vi moderater har pekat på hur vanliga svenska glesbygds- och industrikommuner drabbas hårt av detta system. Jag kan peka på kommuner som Malå, Robertsfors, Valdemarsvik, Tjörn, Leksand, Gnosjö, Trollhättan, Sandviken och Östhammar. Jag skulle kunna räkna upp ytterligare ett tjugotal kommuner som har haft en tillväxt över en procentenhet över riksgenomsnittet. Hela deras tillväxt har konfiskerats av det här perversa systemet.

Ofta har en sådan här relativ ökning av skattekraften skett samtidigt som det har förekommit en befolkningsminskning. Den ökade skattekraften kan bero på att ungdomar och arbetslösa flyttat från kommunen. Den kan också bero på att sysselsättningskvoten har stigit, att fler företag har tillkommit eller att företag har utökat sin verksamhet. Befolkningsminskningen leder med det här systemet automatiskt till minskade intäkter för kommunen. Men skattekraftstillväxten får man inte behålla. Det här är en konstruktion som är precis vad vi har kallat den: pervers.

Statsministern tillstod, troligtvis som en följd av att vi moderater har fört den här debatten, i samband med den kommunalekonomiska mässan i augusti att det finns mindre goda inslag i utjämningsystemet som man skulle kunna rätta till. Någon dag senare sade statsrådet Lövdén samma sak. Jag utgår då från att man, på grund av det arbete vi moderater har bedrivit, nu uppmärksammat att det inomkommunala utjämningsystemet drabbar väldigt många vanliga svenska kommuner på ett för samhällsekonomin direkt skadligt sätt. Men fortfarande förekommer det inte att man t.ex. i riksdagens finansutskott gör några sådana medgivanden.

Vi moderater har som utgångspunkt att det inomkommunala utjämningsystemet bör ersättas av ett statligt utjämningsystem som ska vara enkelt, lättöverskådligt och självfallet förenligt med grundlagen, till skillnad från dagens inomkommunala. Det ska framför allt också gynna tillväxt. Men i avvaktan på att man åstadkommer den förändringen, som väl tar lite tid att utreda fram, kan man omedelbart göra sådana förändringar i det inomkommunala utjämningsystemet att man tar bort de mest tillväxtfientliga inslagen. Det är detta som regeringen borde ha gjort, i stället för att göra den lilla kosmetiska ändringen att sänka konfiskationsnivån från 102 % till ca 95 % som bäst.

Vi moderater har föreslagit att en kommun som ökar sin relativa skattekraft utöver riksgenomsnittet ska få behålla den tillväxten oavsett om det är en kommun med låg skattekraft, medelskattekraft eller hög skattekraft. Denna förändring är inte särskilt ekonomiskt stor i det här systemet, men den skulle spela stor roll för de enskilda kommunerna och ge ett väldigt tydligt incitament till alla att tillväxt belönas var den än förekommer.

När då utskottet ska beskriva den ordning som vi har föreslagit säger man att det skulle innebära att skillnaderna mellan kommunernas skatteinkomster och därmed förutsättningar att bedriva kommunal verksamhet skulle öka väsentligt. Jag skulle vilja be Sonia Karlsson eller Lars-Erik Lövdén att senare i debatten beskriva hur man kan ta till sådana överord. Säg att Malå kommun, Valdemarsviks kommun, Gnosjö kommun – eller för all del Täby kommun eller Stockholms kommun – som har ökat sin skattekraft utöver riksgenomsnittet skulle få behålla den relativa ökning som har inträffat just det året. Att detta skulle innebära att skillnaderna mellan kommunernas skatteinkomster skulle öka väsentligt är ju direkt felaktigt.

Det är ungefär lika felaktigt när Socialdemokraterna i ett brev till de socialdemokratiska grupperna i landet hävdar att vi moderater vill avskaffa skatteutjämningen. Vad vi har föreslagit är att man tar bort den inomkommunala skatteutjämningen, där kommuner och landsting betalar till varandra, och ersätter det med ett statligt utjämningsystem. Skatteutjämningen som sådan är ju nödvändig för att kommuner med för sina uppgifter otillräcklig skattekraft ska kunna handha sina uppgifter på ett bra sätt. Om detta råder det enighet. Men Socialdemokraterna försöker hävda till sina företrädare ute i landet att vi här i riksdagen har föreslagit ett avskaffande av utjämningsystemet. Jag skulle vilja att Sonia Karlsson eller Lars-Erik Lövdén i dag till riksdagens protokoll tydligt anger att vad man säger i det här brevet är direkt felaktigt.

Lika felaktigt är det att hävda att vi moderater genom våra förslag i riksdagen skulle ge sämre ekonomiska förutsättningar för kommunerna. Den senaste debatten om den offentliga upphandlingen visar hur en effektivare offentlig upphandling skulle ge kommunerna 10–15 miljarder kronor i ökade resurser. Vi har också lagt fram en rad andra förslag som skulle öka tillväxten i landet, vilket direkt skulle komma kommunerna till del. Tillväxtutvecklingen de senaste åren under högkonjunkturen har ju åskådligt visat för landets alla kommuner att det är de samlade skatteinkomsterna som bidrar till en god kommunal utveckling och ger möjligheter att bedriva verksamheten med ökade inkomster, inte statens handhavande av statsbidragen.

Fru talman! Det här betänkandet behandlar också kommunala företag, vilka nu ska in i balanskravet på avsett sätt. Dessutom behandlas frågor kring den kommunala redovisningen i anslutning till detta. De frågorna har med tydlighet visat att det krävs en förändrad lagstiftning beträffande kommunala företag, att vi får fram en särskild företagsform så länge kommunala företag över huvud taget finns. Jag tycker att det är egendomligt att regeringen inte tar tag i de frågorna, eftersom det just nu breder ut sig en väldig skatteplaneringsmentalitet ute i kommunerna som är en direkt följd av oklarheterna beträffande kommunala företag.

Slutligen, fru talman, behandlas i det här betänkandet frågor angående finansieringen av LSS. Det börjar nu komma en bred enighet i olika sammanhang om att LSS-kostnaderna bör övertas av staten och inte ligga på det kommunala planet. Här reserverar sig kd, fp och moderaterna för detta. Det är bra att fp och kd nu talar klarspråk i den frågan. Kommunförbundets utredning sade ju detsamma i förra veckan. Det skulle vara intressant att höra av vilken anledning socialdemokraterna står kvar vid ståndpunkten att dessa kostnader ska vara kommunala.

Anf. 26 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 10, så har vi det avklarat.

Enligt vår mening är det riktigt att ställa samma krav om god ekonomisk hushållning på kommunala bolag som på kommunal förvaltning. Propositionen lyfter förtjänstfullt fram ett memento med kommunala bolag genom att redovisa ett urval problem och risker. Det gäller t.ex. omfattningen av kommunernas bolagsverksamhet inom avreglerade och konkurrensutsatta områden. Men samtidigt är regeringen otydlig i sin hållning till hur och när den vill komma till rätta med bristande konkurrensneutralitet.

Ungefär en fjärdedel av den totala kommunala verksamheten som andel av omsättningen bedrivs i kommunala bolag med tillgångar på över 500 miljarder kronor. Ungefär 90 % svarar av detta svarar energi- och fastighetsbolagen för.

Kommunernas borgensåtaganden för egna företag uppgick vid utgången av 1998 till ca 184 miljarder kronor. Under 1998 infriades borgensförbindelser för 259 miljoner kronor. Systemet innebär en konkurrensfördel för de kommunala bolagen vid lån, men naturligtvis också en risk för borgenären på en konkurrensutsatt och avreglerad marknad.

Allt oftare drivs kommunal verksamhet i bolag på koncernbasis. Ett lagstadgat krav på en god ekonomisk förvaltning, men framför allt ett utvidgat kommunalt balanskrav som innefattar kommunala bolag skulle kunna uppmuntra och framtvinga en koncentration av resurser. Det skulle å ena sidan kunna hävdas vara ett tecken på god hushållning. Å andra sidan kan det leda till bristande neutralitet i en konkurrenssituation t.ex. när man samordnar och vid upphandling där också egna bolag ingår.

Ytterligare en negativ konsekvens av ett utvidgat balanskrav kan vara att en nödvändig omstrukturering av en kommunal verksamhet i förvaltningsform förhindras genom transaktioner mellan bolag inom koncernen och mellan bolag och förvaltning. Paradoxalt nog kan det försvåra tillämpningen av ekonomiskt sunda principer.

Regeringens proposition framhåller inte tydligt de här problemen. Konkurrensfördelar för kommunala företag föreligger då även utan ett utvidgat balanskrav. Regeringen ger inte heller något besked om hur regeringen ämnar arbeta för att konkurrensneutralitet ska kunna uppnås. Vi kanske skulle kunna få höra en del kommentarer från statsrådet Lövdén senare, fru talman.

Enligt vår mening visar problembilden hur kommunal bolagsverksamhet inom konkurrensutsatta marknader som regel bör ha karaktären av en förberedelse för utförsäljning. När kommunal verksamhet inte är en myndighetsutövning och när en fungerande marknad finns eller kan etableras menar vi att det gemensamma bästa gagnas bättre av konkurrensutsättning genom upphandling och försäljning av det egna bolaget när så är möjligt och lämpligt.

Men sådana beslut hör till den kommunala självstyrelsen. Marknadsanpassning och konkurrensutsättning inom alltfler områden borde mana till försiktighet att fortlöpande driva kommunal företagsamhet.

Tidigare talare uppehöll sig länge kring inkomstutjämnningen. Jag ska göra det något också. Nu är inte Bengt Silfverstrand här, men man vågar knappt nämna att det var en moderat som talade då.

I nuvarande modell med en långtgående inomkommunal utjämning är incitamenten för tillväxt och expansion som vi hört inte bara små, de är direkt kontraproduktiva. Tillväxtkommuner med hög skattekraft riskerar att relativt andra kommuner på grund av sänkta bidrag förlora ekonomiskt på företagsetablering och ökade skatteintäkter.

Med föreliggande proposition avser regeringen att åtgärda detta missförhållande. Men de föreslagna ändringarna kommer först och främst alldeles för sent. Det kan någon hävda vara lätt att säga, men vi har påpekat detta tidigare. Dessutom är de helt otillräckliga.

Företrädare för regeringen har tidigare valt att negligera problemet, även om erkännanden nu har kommit av att något är fel. Själva utredningen och propositionen är ju ett bevis på detta.

Nu måste man också tillstå att de pomperipossaliknande effekterna har misskrediterat hela utjämningsystemet. De har skapat en bild av att vara och också fungerat tillväxthämmande. Vi anser av principiella skäl att propositionen, egentligen utredningen, skulle ha varit bredare utlagd. Man skulle ha haft som direktiv att utreda vad en övergång från inomkommunal till statlig inkomstutjämning skulle innebära. En sådan prövning skulle ha varit en god gest från regeringens sida. Men vi hävdar inte minst av principiella skäl att en rimlig tolkning av subsidiaritetsprincipen är att det inte är kommuner internt som ska utjämna varandras skillnader, utan att staten ska gå in där.

Den nuvarande ordningen med inomkommunal utjämning hävdar vi också går emot grundlagens intentioner med kommunal självstyrelse, lokaliseringsprincip och beskattningsrätt. Systemet med inomkommunal utjämning leder dessutom till allvarliga motsättningar mellan kommuner och landsting. Det blir ett slags dragkamp där regering och riksdag i och för sig har lagt ett expansionslock på, men det leder till interna konflikter, nästan ett slags söndra-och-härska-princip.

När vissa kommuner och landsting betalar stora summor i avgift och andra får del av bidrag i motsvarande utsträckning skapas dessutom möjligheten och föreställningen att medel från en kommun används till olika icke lagstadgade verksamheter eller investeringar i en annan kommun. Som jag sade tidigare anser vi kristdemokrater att det är subsidiaritetsprincipen, som inte alls bara är en närhetsprincip, utan en stödprincip från nivån ovanför den kommunala sektorn, som ska gälla. Det är staten som ska gå in och stödja kommuner som inte klarar sin försörjning, som inte klarar sina åligganden. Det är inte andra kommuner som ska göra detta, i synnerhet inte när opåverkbara ekonomiska förutsättningar föreligger.

Till frågan om LSS. Vi anser att förslaget om en övergångslösning med statsbidrag är ett steg i rätt riktning. Men vi menar att eftersom LSS är statligt reglerad, men innefattar för kommunerna närmast opåverkbara faktorer, bör en långsiktigt hållbar utjämning av LSS-kostnaderna åstadkommas genom att staten tar över finansieringsansvaret. Jag är också intresserad av att höra kommentarer om detta.

Till sist, fru talman, är det vad gäller kommunkontosystemet angeläget att den skattemässiga behandlingen snarast blir likformig, oavsett vem som utför verksamheten. En statlig utredning borde snarast tillsättas för att utreda möjligheterna att undanröja de snedvridande effekterna för konkurrens mellan offentlig och privat sektor. En möjlighet som har

påtalats i olika sammanhang är att utvidga momsplikten till nu undantagna områden, men med en reducerad skattesats. Sverige bör visserligen, som den utredning som propositionen går tillbaka på påpekar, med kraft arbeta också för en förändring av EG:s sjätte mervärdesskattedirektiv. Kanske kan ministern säga något om detta. Skulle inte det kunna bli en fråga att ta upp under ordförandeskapshalvåret?

Samtidigt bör den nya utredningen analysera möjligheten att i enlighet med gällande direktiv, alltså innan en förändring kommer, föreslå villkor som skapar skattemässig likformighet för såväl extern som kommunintern produktion av varor och tjänster.

De här sakerna vill jag som sagt gärna höra något från ministern om.

Anf. 27 LENA EK (c):

Fru talman, ärade kolleger och åhörare! Jag skulle vilja göra precis tvärt emot de som hittills har talat. Jag skulle först vilja säga att Centerpartiet stöder förslaget till förändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, ett förändringsförslag som innebär ett extra statsbidrag för särskilt kostnadskrävande insatser enligt samma lag.

LSS är en lag som har en ofantlig betydelse för att ge livskvalitet åt handikappade människor. Det är bra att staten går in och tar ett delansvar i detta arbete, som ibland kan bli väldigt kostnadskrävande. Men man måste se att det utgår från människovärde och livskvalitet för de handikappade. Därför tycker vi att den här förändringen är väldigt bra. Det finns fler förändringar man skulle kunna göra, men de hör hemma i en annan debatt.

Det stora tvisteområdet i betänkande FiU9 handlar om den kommunala skatteutjämnningen. Låt mig direkt deklarera att Centerpartiet tycker att detta system är bra, därför att det ger en möjlighet att solidariskt stödja de kommuner som har det ekonomiskt svårt. Det innebär i sig att de kommunerna har svårt att ge en god grundservice till sina medborgare. Utgångspunkten måste vara att människor runtom i Sverige ska kunna ha en rätt till likvärdiga villkor när det gäller vård, skola och omsorg. Där har det kommunala skatteutjämnningssystemet en mycket viktig funktion. Det innebär inte att vi tycker att det är helt utan krångligheter, att det inte finns saker som bör förändras. Vi tycker att det är bra att det sker en översyn varje år och att man då går åt de knöligheter som möjligen finns i systemet.

I år tycker vi att det hade varit skäl att se till att omställningsbidrag för landsting med minskande befolkning hade varit dels permanent, dels större. Det är viktigt att det finns en trygghet i vården. Sker det tvära kast i ett landstings ekonomi eller långsiktig utarmning genom en avflyttning från det landstinget är det svårt att upprätthålla en trygghet i vården som alla svenska medborgare faktiskt har rätt till.

I riksdagsdebatter händer det ibland att man tar till överord eller kanske blir fränare än vad som egentligen var tänkt. Det är synd.

Lennart Hedquist från moderaterna talar om det kommunala skatteutjämnningssystemet som grundlagsstridigt. Det är ju hans åsikt, men det är väldigt många andra som inte anser att det är grundlagsstridigt. Han talar om det kommunala skatteutjämnningssystemet som en pervers konstruktion. Sedan när blev solidaritet med utsatta områden och utsatta människor pervers? Det är faktiskt stötande med ett sådant språkbruk.

Som exempel tar Lennart Hedquist väldigt gärna upp min hemkommun Valdemarsvik, som har blivit en ofta förekommande kommun i debatter här i kammaren. Valdemarsvik har genom att många entusiaster har engagerat sig lyckats få ned arbetslösheten från en ”värstingnivå” till en ”bästingnivå”. Det är något som vi förstås gläder oss mycket åt.

Den tidigare höga arbetslösheten var ett resultat av ett par stora brukskrascher i kombination med lågkonjunktur och en alldeles för dålig näringslivsstruktur. Det är någonting som kommunens invånare har bestämt sig för att ändra på, och det är på väg att lyckas. Det har visat sig i arbetslöshetssiffrorna.

Under dessa år har Valdemarsviks kommun varit en av de kommuner som har tagit emot stora summor genom det kommunala skatteutjämningsystemet. Det har hjälpt kommunen att klara skolan, äldreomsorgen och andra kommunala kärnuppgifter som är ofantligt viktiga. Det har gett en kvalitet i vård, skola och omsorg som har gjort att människor som bor där har kunnat ha en framtidstro kvar.

Detta system bygger på solidaritet mellan områden med stark tillväxt och områden med mycket låg tillväxt. Det kan förtjäna att sägas att skillnaderna i Sverige är enormt stora. Om man tittar på bruttoregionalprodukt och sätter ett snittvärde på 100, finns områden enligt officiell svensk statistik och EU-statistik som har en årlig tillväxt på bruttoregionalprodukten på faktor 130–137 mot riksgenomsnittet 100. Det finns också områden som har en tillväxt på 71–72. Det är förstås väldigt bekymmersamt och gör i sig att man behöver arbeta tuffare med regionalpolitik och näringspolitik. Men för den enskilde kommuninvånaren som är beroende av att det fungerar på ålderdomshemmet, att skolan fungerar osv. är det kommunala skatteutjämningsystemet ett verktyg att klara detta under svåra tider.

Jag kan inte se att ett solidariskt system är en pervers konstruktion. Jag ser inte heller att det är en fulländad konstruktion. Det finns saker som ska åtgärdas. Men den andra sidan av detta är att systemet inte drabbar kommuner under vissa omständigheter. Jag tycker att drabba är ett starkt ord. Men det gynnar kommuner under perioder när det är svårt. Solidariteten är i grunden bra.

När man tittar på hur mycket systemet innebär i pengar, är t.ex. de miljoner som överförs till kommuner och landsting genom försvarsuppgörelsen mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna i grunden mycket mer pengar än det som förs över genom skatteutjämningsystemet. Det är också bra att sätta kronorna i proportion till andra utgifter och inkomster för kommuner.

Avslutningsvis ber jag att få yrka bifall till reservation 7 och reservation 8, som handlar om vidare förändringar som bör göras i systemet.

Anf. 28 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Lena Ek polemiserar mot mig som om jag ville avskaffa skattekraftsutjämnningen. Jag uppehöll mig i mitt anförande vid att det vill *inte* vi moderater. Vi vill ha ett statligt utjämningsystem.

Vad finns det för egenvärde för Lena Ek och Centerpartiet för att förspråka att kommunerna i strid med grundlagens lydelse ska betala till varandra? Lena Ek kommer i slutet av sitt anförande in på att det är bra när i stället staten står för bidrag till kommunerna. Det går onekligen att

göra ett utjämningsystem renodlat statligt, och då får kommuner och landsting behålla sina skatteinkomster. Sedan kan man alltid diskutera skattebasen för kommunerna.

I grunden innebär detta att kommuner med för sina uppgifter otillräcklig skattekraft ska ha bidrag. Det är vi överens om. Men Lena Ek, jag har svårt att förstå varför en kommun som genom egna insatser har lyckats öka sin skattekraft från ett år till ett annat ska få den tillväxten konfiskerad. Om Valdemarsvik genomför strukturförändringar och får en ökad sysselsättning så att det börjar gå bra för kommunen, vore det inte som ett incitament till tillväxt att kommunen får en belöning för detta? I dag fungerar utjämningsystemet så att det blir en 95–102-procentig beskattning av den extra tillväxten. Det är det jag kallar perverst, inte skatteutjämnings i sig.

Anf. 29 LENA EK (c) replik:

Fru talman! En osanning blir inte sannare för att den upprepas ofta. Så är det med argumentet om grundlagsstridighet.

Jag kritiserar angreppen mot det solidariska systemet. Jag tycker att det är en riktig tanke att kommuner hjälps åt på det här viset.

När situationen i en kommun förändras från ett slags kommunalekonomisk depression till ett ljusare tonläge, som innebär engagemang, hopp inför framtiden och vilja att förändra hos kommuninvånarna, är det det som är det viktiga. Människor har nu fått arbete. Man kan gå runt på de nyetablerade företagen, och man kan se hur det lyser i fönstren dygnet runt. När människor arbetar och är lyckliga över att kunna försörja sig själva finns det mycket positiva saker i det.

Tillväxt i en kommun handlar inte bara ytterst om de här skattefrågorna. Samma människor som nu kan se framtiden an med ett visst hopp om att det ska ordna sig för dem och deras barn har under de tunga, mörka åren haft en enorm hjälp av de pengar som har kommit till kommunen genom skatteutjämningsystemet. De är fullständigt medvetna om det, och de tycker också att det är riktigt med en sådan solidaritet.

Jag tror inte att kommuner slutar arbeta för tillväxt och förändring och en bättre framtid för sina invånare på grund av dessa faktorer, därför att det handlar om så oändligt mycket mer, nämligen om livskvaliteten i kommunen.

Anf. 30 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Mig veterligt är det ingen som har förespråkat att en kommun med otillräcklig skattekraft för sina uppgifter, som t.ex. Valdemarsvik, skulle ha behövt gå miste om de här bidragen. Det handlar mer om konstruktionen av systemet som sådant.

I regel kostar det pengar att åstadkomma tillväxt. Därför är det egentligen att den som har åstadkommit tillväxt inte får behålla frukterna av den tillväxten. Det är ju dagens system.

Vi kan särskilt se det i glesbygdskommuner som samtidigt tappar befolkning. Då minskar intäkterna på grund av befolkningsminskningen. Men när deras relativa skattekraft ökar, t.ex. på grund av att arbetslösa ungdomar har flyttat ut, får de inte behålla den relativa skattekraftsökningen. Det är ett i grunden väldigt konstigt system.

Lena Ek får ursäkta, men vi kommer hela tiden att säga att det här systemet strider mot den svenska grundlagens lydelse. Om Lena Ek hävdar att det är en felaktighet vill jag säga till henne: Kom med en svensk grundlagsexpert som säger att vi har fel!

Anf. 31 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Jag kommer alltid att slåss för att Lennart Hedquist ska få uttrycka sina åsikter högt och ljudligt. Det är ett demokratiskt fundament.

När man pratar om att behålla frukterna av tillväxt betyder det för mig inte innehållet i en statlig reglering, utan det är livskvaliteten i det område där man har skapat tillväxt och människors villkor i det dagliga livet.

För att avsluta denna debatt, fru talman, vill jag säga att solidaritet för mig inte är någonting felaktigt, utan det är någonting fint.

Anf. 32 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! *Vissa kommunalekonomiska frågor* heter betänkandet. Kommunal ekonomi i största allmänhet handlar i grunden om hur man som kommunal politiker förvaltar medborgarnas förtroende och hur man förvaltar medborgarnas skattepengar. Innan vi kommer in på de "vissa" frågorna i betänkandet skulle jag vilja ge några övergripande synpunkter.

Jag tycker att det är en oroande utveckling just nu som går ut på att man från majoritetens sida på riksnivå vill med olika typer av nya regler och lagar överpröva det förtroende som lokala väljarmajoriteter har gett sina kommunalpolitiker och överpröva hur de har sagt till väljarna att de vill förvalta väljarnas skattepengar. Man vill med olika typer av nya regelverk förhindra att de på lokal nivå använder medel som de har sagt till väljarna att de vill använda för att uppnå målen.

Man pratar ständigt om olika typer av nya hot mot friskolorna. Vi har fått en proposition som reglerar hur akutsjukvården får hanteras. Det finns olika typer av regelverk både bakåt i tiden och framåt i förslag när det gäller bostadsbolagen.

Det här är mycket oroande, inte bara ur kommunalekonomisk synpunkt utan framför allt när det gäller just hur vi ska få en levande lokal demokrati och få en legitimitet för politikerna och hur politikerna ska kunna först förvärva och sedan förvalta medborgarnas förtroende om andra politiker sätter sig till doms över vad deras väljare har sagt.

En annan övergripande synpunkt som jag har är att jag tycker att det är felaktigt och missledande att diskussionen om kommunal ekonomi och kommunal verksamhet på riksnivå handlar alldeles för mycket om statsbidragen och ökningarna i statsbidragen. Trots allt utgör statsbidragen bara omkring en fjärdedel av de kommunala budgetarna, medan de egna skatteinkomsterna utgör tre fjärdedelar. När diskussionen då bara fokuseras på statsbidragen är det den fråga som till bara en fjärdedel är viktigast som fokuseras, men inte den fråga som till tre fjärdedelar är viktigast.

Man pratar också alldeles för mycket om nivån på beloppen och alldeles för lite om innehållet i verksamheterna, valutan för skattepengarna. Vi var mycket inne på det i det förra betänkandet. Det handlar mycket om de andra sakerna som jag nämnde, att man från regeringssidan på olika sätt vill reglera hur man ger medborgarna valuta för skattepengarna.

Det är två övergripande frågor som jag skulle önska att vi kunde diskutera mer, men i dag handlar det mer om vissa konkreta frågeställningar. Den första som jag vill ta upp handlar om kommunala bolag.

Det är ingen nyhet att vi i Folkpartiet tycker att kommunala bolag är ett oskick. De är dåliga för demokratin, dåliga för ekonomin och dåliga för konkurrensen mot de privata företagen. Vi tycker att den verksamhet som bedrivs i de kommunala bolagen antingen ska läggas ned helt och hållet om det inte finns någon som är intresserad av att driva dem i privat regi eller säljas om det finns någon som är intresserad. Om det finns en sådan verksamhet där man anser att det är rimligt att det är kommunen som står för driften ska den återföras i förvaltningsform.

Varför tycker vi det? Jo, det beror på att de kommunala bolagen försvårar just insynen och överblicken för medborgarna. De bedriver ofta verksamhet på ett sådant sätt att det skadar ekonomin i kommunen, och de konkurrerar på ett oschyst sätt ut privata företagare.

Det finns omkring 1 500 kommunala bolag. Det är allt från stora energibolag och bostadsbolag till allsköns hårfrisörer och gym, som vi alla vet. Det är väl ingen slump att många av skandalerna i den kommunala verksamheten, med alltifrån plastkort till besök på olämpliga ställen, har skett i samband med att man är ute och representerar för de här bolagen på olika sätt. Varför är det inte någon slump? Jo, det beror på bristande insyn och på att kommunala politiker tror sig kunna kopiera hur man betar sig i det privata näringslivet.

De kommunala bolagen ägnar sig i många fall åt verksamheter som över huvud taget inte ska vara i kommunens hägn, vilket innebär att de äventyrar kommuninvånarnas skattepengar men också konkurrerar ut tänkbar privat verksamhet. Det senaste exemplet fick vi i går vid en uppvaktnings i finansutskottet, som det också har stått om i tidningen. Umeå energiverk ska bygga ett kraftverk i Iran. Man kan undra vilket intresse medborgarna i Umeå har av att deras skattepengar äventyras i Iran.

Ett annat viktigt argument mot alla de kommunala bolagen är att kommunerna leker riktigt stor affär genom att bilda koncerner och att de dels försvårar insynen, dels ser till att flytta pengar mellan olika verksamheter. Men de gör det, vilket är mycket allvarligt, för att ägna sig åt avancerad skatteplanering.

När Thomas Östros var skatteminister sade han att han tyckte att det här var ett problem och att han gärna ville se över det. Men efter det har det tyvärr kommit helt andra signaler både från majoriteten här i kammaren och från Finansdepartementet om att man inte tycker att det är något problem.

Jag tycker att det är ett jätteproblem att man bedriver den kommunala verksamheten på ett sådant sätt att man försöker lura staten på mycket stora belopp i skattepengar. Jag tycker givetvis att det är lika fel när man gör det i privata företag, men där är vi inte sena att på alla sätt vi kan försöka sätta upp olika typer av regelverk. Men när det sker inom den kommunala eller statliga sektorn är det helt plötsligt okej.

Jag har i min hand ett exempel från Jämtland som är alldeles färskt. Det är Östersunds kommun som tillsammans med Vattenfall, Krokoms och Åre äger ett bolag som heter Jämtkraft, där man i syfte att just skatteplanera ska göra en nyemission av aktier för Östersunds kommun och ge ut konvertibla skuldebrev till Vattenfall, Krokoms och Åre. Syftet med

det är att Östersund ska kunna öka sin andel till 90 %, så att man kan låta Jämtkraft gå in i en koncern. Då måste de andra delägarna i stället få konvertibla skuldebrev.

Sedan regleras detta. Det finns i överenskommelsen en paragraf som klargör vad det handlar om, nämligen följande: När Östersunds kommun rättsligen blivit ägare till moderbolaget Östersunds Rådshus AB har detta bolag rätt att mottaga ett koncernbidrag från koncernen Jämtkraft AB. Då får man behålla det belopp som motsvarar den faktiska skattekostnad som skulle ha belastat koncernen Jämtkraft AB innan koncernbidrag lämnats till moderbolaget.

Hela affären är uppenbart enbart ett sätt att undvika att energibolaget betalar skatt och i stället låta kommunen lägga rabarber på de pengarna. Jag tycker att det är mycket olyckligt. Sade jag ”olyckligt”? Jag tycker att det är förfärligt. Jag hoppas verkligen att statsrådet Lövdén, som nu är här, också tycker det och är beredd att göra någonting åt dessa frågor.

Fru talman! Tillbaka till individen och utjämningsystemet. Syftet med det måste vara att skapa förutsättningar som är någorlunda likvärdiga för människorna. Då måste man utjämna för sådana faktorer som är opåverkbara för kommunerna. Väldigt mycket av de viktiga verksamheterna ligger inom den kommunala sektorn med kommunal finansiering. Det är medborgarna – inte kommunalpolitikerna – som måste vara i fokus.

Man kan i och för sig fråga sig varför en sjuksköterska ska betala mer skatt än hon annars skulle ha behövt för att pengarna ska gå till verksamheter i andra kommuner, men jag tycker att en mycket mer rimlig fråga är varför en sjuksköterska med samma lön ska få sämre service eller behöva betala högre skatt därför att hon har fattiga grannar.

Vi står nu mitt uppe i detta, men det gäller framför allt den fortsatta utvecklingen. Oavsett vilka framsteg vi kan göra när det gäller den regionala balansen kommer det att vara så att befolkningssammansättningen kommunerna emellan kommer att fortsätta att förskjutas, så att det i vissa avfolkningsregioner blir en större och större andel gamla människor. Om det ska kunna bli ett rimligt samhälle i vårt land, där man inte måste sätta taggtråd runt kommunerna för den yrkesarbetande befolkningen, måste vi ha ett utjämningsystem som gör att det går att upprätthålla en värdig service för dem som blir kvar – för de barnfamiljer och de gamla som blir kvar i de bygder som under olika perioder får mindre och mindre andel yrkesarbetande.

Moderaterna och kd håller, tycker jag, väldigt mycket grundlagen framför sig. Det är riktigt att det finns delade meningar om det. För mig är det ganska avgörande att Lagrådet säger att det är grundlagsenligt.

Men frågeställningen är vad syftet med förändringen är. När man hör moderater och kristdemokrater på torget i Täby och på Karlaplan och andra ställen märker man att det inte är någon teknisk justering de är ute efter. Det är inte så att de vill fördela om mellan stat och kommun men vill att det i praktiken ska bli samma resultat. Nej, det handlar om helt andra frågor. Det ska bli helt andra resultat för de kommuner som i dag betalar in mycket pengar till systemet. De argumenten hör man väldigt sällan från kristdemokrater och moderater på torget i Fittja eller på den landsbygd där i dag de gamla blir kvar.

Jag tycker att det vore välgörande om debatten mer kunde handla om vad man faktiskt i sak är ute efter och lite mindre om eventuella teknikaliteter. Det tycker jag vore mycket viktigare.

Vi tycker att dagens system kraftigt måste omarbetas. Det är de opåverkbara faktorerna som ska utjämnas. Det är de faktorer som är relevanta för den kommunala verksamheten. Det måste ske med hjälp av förklarande variabler och inte med hjälp av sådan variabler som bara råkar uppstå. Jag har förut nämnt storkarna i Skåne. Det är ingen här som tror på storken, tror jag. Man måste alltså använda förklarande variabler.

Tills vidare tycker vi att man, för att något motverka pomperipossaeffekten, kan sänka inkomstutjämningsgraden.

Till sist, fru talman, skulle jag vilja säga några få ord om LSS och vårt sätt att finansiera handikappsystemet. Vi tycker att det ska återgå till att vara ett statligt system. Vi tycker att det för de individer det gäller är olyckligt att det uppstår en dragkamp mellan stat och kommun. Vi tycker att det är olyckligt att individen får en bristande valfrihet i omsorg och boende, och vi tycker att det är olyckligt att vissa kommuner kostnadsmissigt drabbas väldigt hårt.

Vi tycker därför att den förändring som finns i detta förslag är ett bra steg på vägen, men vi vill i grunden ha ett annat system. Vi tillstyrker tills vidare den förändring som finns här, men vi vill att LSS ska återgå till att vara ett statligt system.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2, även om jag naturligtvis står bakom de andra.

Anf. 33 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte om det är så att Karin Pilsäter inte vet hur Folkpartiets eget förslag slår i detta hänseende. Hon talar om sänkt utjämningsgrad. Det är precis det som skulle innebära tydligt minskade resurser för kommuner som har låg skattekraft. Sänker man utjämningsgraden drabbar det väldigt många svenska kommuner. Det är därför vi moderater i våra förslag inte diskuterar i termer av sänkt utjämningsgrad.

Däremot vill vi ha ett tillväxtvänligt system, som innebär att man när skattekraften växer får behålla tillväxten. Men det är något annat. Det är därför vi moderater kan stå på torgen, som Karin Pilsäter säger, och ange att vi vill ha ett system som gynnar tillväxt i hela landet – var den än förekommer.

Tyvärr har det råkat bli så att Folkpartiet väljer att slå vakt om det inkom kommunala systemet men vill sänka utjämningsgraden, och det tror jag inte är någonting som man skulle vilja applådera runt om i landet.

Anf. 34 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vad moderaterna vill – det sade Lennart Hedquist alldeles nyss – är ju att införa ett statligt system. Denna tillfälliga förändring som ni vill göra ska för det första betalas någonstans. Baksidan av det systemet kommer heller aldrig fram. För det andra är det, som ni ser det, något väldigt tillfälligt. Vad ni i grunden vill ha är ett statligt system, vars syfte naturligtvis är att ge helt andra resultat än dagens. Det är inte några tekniska förändringar ni är ute efter som ska ge samma resultat, utan det är något helt annat ni är ute efter.

När ni säger att ni vill överföra det på ett statligt system undrar man hur det ska gå till. Vill ni förstatliga kommunalskatten? Är det så det ska gå till? Vilken blir då förändringen för medborgarna?

Kommuner får i dag ut pengar för att kunna täcka kostnader för t.ex. äldreomsorg eller barnomsorg eller de högre skolkostnader man har om man har väldigt många barn med invandrarbakgrund – segregerade förorter. De kostnaderna kommer man inte att kunna få ut pengar för i ert system. Ni vill inte förstatliga kommunalskatten. I stället är det så att ni vill sänka statsbidragen kraftigt, som betalning för den statliga skolpengen. Där finns det ingen finansiering att hämta. Ni vill avskaffa statskatten. Är det några andra skatter som i dag går till kommunerna som ni i stället vill förstatliga? Det skulle i så fall vara ett klargörande. Men det skulle också innebära att ni inte skulle kunna dra alla dessa politiska växlar på att de människor som i dag har väldigt rika grannar skulle få det så mycket bättre i ett nytt system.

Anf. 35 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Nu ska vi lugna ned debatten lite grann. Vad det handlar om i ett framtida system är att vi vill att t.ex. skolan ska vara föremål för en nationell finansiering och inte betalas via kommunalskatten utan via statsskatten. Föräldrarna får då en skolpeng. Det finns andra uppgifter som också kan föras över till staten för finansiering där. Vi har i dag nämnt LSS, men det finns också områden inom t.ex. familjepolitiken. Då kan man anpassa det kommande statliga utjämningsystemet därefter.

Men så länge vi har dagens förhållanden måste ett statligt utjämningsystem ge tillräckliga bidrag till kommuner och landsting med för sina uppgifter otillräcklig skattekraft. Det är där Folkpartiet har en mycket svag punkt, när man generellt sänker utjämningsgraden.

Fråga dem som bor t.ex. i Borgholm vad Borgholms kommun skulle förlora på Folkpartiets förslag i det hänseendet. Folkpartiet skiljer sig från alla övriga partier här i riksdagen genom att föreslå en sänkt utjämningsgrad.

Anf. 36 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Som Lennart Hedquist säkert vet föreslår vi också förändringar på kostnadssidan, att man framför allt ska se inkomst- och kostnadsutjämnningen i ett sammanhang. Det är inte så stor mening att först utjämna för inkomster som är stora för att sedan skicka tillbaka pengar på grund av att man har stora kostnader och tvärtom. Det blir lättare om man ser förslaget i dess helhet.

Men i grunden tycker jag ändå att invändningen som ni kommer med blir så platt. Om det bara handlade om att ni var uppjagade över grundlagen, så skulle ni ju redogöra för hur ni vill strukturera om systemet. Men det är ju inte så, utan ni vill ju ha ett annat resultat. Det är väl ändå ganska uppenbart. Nu säger Lennart Hedquist att ni så att säga vill förstatliga finansieringen av skolan och inte ha den kommunal. Det är klart att man kan komma helt och hållet undan att behöva ha någon inkomst- och kostnadsutjämnning om man så att säga förstatligar alla de verksamheter som kommunerna har hand om. Men jag har inte uppfattat att det är det som ni är ute efter. Men det är klart att om man avskaffar landstingen och för över sjukvården i något statligt försäkringssystem osv. på område

efter område så behöver man inte heller någon kommunal utjämning. Men det är ju en helt annan fråga. Så länge ni anser att kommunerna ändå ska hand om några verksamheter där grundförutsättningarna är olika så måste man också förklara hur man tänker sig systemet med utjämning. Och i fråga om detta tycker jag att det råder en del övrigt att önska från moderat håll.

Anf. 37 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Lennart Hedquist tyckte att vi skulle lugna ned debatten. Men det var ju faktiskt Lennart Hedquist själv som började tala om konfiskation, grundlagsvidrighet och ett perverst system.

Fru talman! Jag måste säga att jag med intresse har lyssnat till debatten, och jag har faktiskt en eloge till både Lena Ek och Karin Pilsäter, vilka jag tycker på ett mycket friskt och klart sätt har haft en bra diskussion med bl.a. Lennart Hedquist.

Detta rör ju vissa kommunalekonomiska frågor, men jag skulle lite övergripande vilja tala om hur det nu ser ut i landet. Om vi tittar på kommuner och landsting så kan vi naturligtvis säga att det fortfarande finns åtskilliga problem och brister. Men inte på många år har utvecklingen för kommuner och landsting varit så positiv som den är nu. Och man kan faktiskt säga att det mesta rör sig i rätt riktning i Kommunsverige. Och jag vill ge några exempel.

Arbetslösheten minskar, och den minskar snabbt. Den öppna arbetslösheten har i stort sett halverats från 8 % 1996, och nu är vi snart nere i 4 %.

Statsbidragen ökar. Nivån har höjts med 20 000 miljoner kronor sedan 1996, och för 2001 föreslår regeringen en ytterligare höjning med 4 000 miljoner kronor.

Ännu bättre är det att skatteinkomsterna ökar. Kommunernas och landstingens skatteinkomster ökar med ca 22 000 miljoner kronor i år och med ytterligare ca 17 000 miljoner kronor nästa år.

Också den kommunala sysselsättningen ökar påtagligt.

Välfärden byggs åter ut, och det börjar äntligen märkas i många människors vardag. Men vi vill gå vidare och se till att detta märks i alla människors vardag.

Men dagens debatt handlar bl.a. om en ändring i kommunallagen som innebär att regeln om god ekonomisk hushållning även ska omfatta kommunala företag.

Som har nämnts här finns det två reservationer på den punkten, där man i och för sig godkänner regeringens förslag, men man anser att kommunala bolag i första hand ska avvecklas.

Finansutskottet anser det rimligt att kommuner och landsting ska ha frihet att organisera sin verksamhet utifrån de lokala förutsättningar som råder. Och i stort sett fungerar den nuvarande ordningen bra.

Men jag har en fråga till er som är motståndare till detta, och det har också hörts från Lennart Hedquist, Per Landgren och Karin Pilsäter. Det som jag tycker är konstigt är: Varför talar ni inte i detta sammanhang om den kommunala självstyrelsen? Varför ska något som kommunerna faktiskt har kunnat fatta beslut om sedan mitten av 1800-talet inte längre få avgöras i kommuner och landsting?

Jag vill också tillägga att allt inte har varit perfekt i kommunala företag. Men det är det ju inte heller i privata företag. Och samma regler gäller för både kommunala och andra bolag, och de ska givetvis följas.

Ett annat förslag som vi ska ta ställning till gäller ändringar i systemet för kommunal inkomstutjämning. Som vi har hört, och som jag tycker att både Lena Ek och Karin Pilsäter förtjänstfullt har sagt, så syftar inkomstutjämning till att ge alla kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar genom att de garanteras en skattekraft som motsvarar riksgenomsnittet. Det handlar om att alla invånare i Sverige, från norr till söder, ska kunna få en bra skola, vård och omsorg.

Riksdagen beslutade senast i juni 1999 om förändringar i utjämningsystemet för kommuner och landsting. Och då aviserades ett fortsatt utredningsarbete angående de negativa marginaeffekter som för vissa kommuner och landsting kan uppstå inom utjämningsystemet.

Regeringen föreslår nu en förändring som eliminerar de negativa marginaeffekterna i inkomstutjämningen och samtidigt bibehåller en långtgående utjämning.

Jag måste säga att det verkar som om Lennart Hedquist inte ens har upptäckt att vi i dag ska debattera ett förslag till förändring. Det är dessa negativa marginaeffekter som förra gången som vi diskuterade detta var det värsta som fanns. Nu har regeringen lagt fram ett förslag, och nu ska vi undanröja dessa negativa marginaeffekter, men då är problemet ett annat. Lennart Hedquist flyttar alltid fokus, och det beror ju på att ni inte gillar utjämningen i dess helhet.

Det finns fyra reservationer på denna punkt. Det är Moderaterna och Folkpartiet som avstyrker regeringens förslag.

Kristdemokraterna godtar regeringens förslag men vill att en ny utredning tillsätts.

Centerpartiet godtar också regeringens förslag men anser att det finns behov av fortsatt utredning.

För att ge likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting så finns det ett utjämningsystem med höga utjämningsambitioner. Och inom detta utjämningsystem är det inkomstutjämningen som är den absolut viktigaste delen för att man ska nå dessa höga ambitioner.

Utskottet anser att regeringens förslag innebär en lämplig avvägning mellan – lyssna nu Lennart Hedquist – å ena sidan intresset att en kommun eller ett landsting får behålla en del av skatteinkomsterna från tillväxt i den egna kommunen som överstiger riksgenomsnittet – man får alltså mer än riksgenomsnittet – och å andra sidan en långtgående utjämning av kommunala skatteinkomster.

Lennart Hedquists förslag skulle faktiskt innebära att skillnaderna mellan kommunernas skatteinkomster, och därmed förutsättningarna att bedriva kommunal verksamhet, skulle öka väsentligt. Därför avvisar vi förslaget.

Det är precis det som efterfrågas från Karin Pilsäter. Moderaternas förslag kostar ju, och någon ska betala, och det betalas av dem som har en lägre tillväxt.

Vi kan inte heller ställa oss bakom Karin Pilsäters förslag om att utjämningsgraden ska minskas. Jag får väl då säga till Karin Pilsäter: Att vara liberal är visserligen, sägs det ibland, att vara kluven. Men varför ska ni öka klyftorna, vilket det faktiskt innebär om man skulle minska

utjämningsgraden? Och det slår mot de kommuner som redan har det sämst. I fråga om detta skulle jag önska att Karin Pilsäter, och även både Per Landgren och Lennart Hedquist, verkligen lyssnar till Lena Ek som har förstått vilka negativa sociala effekter det kan bli om man minskar utjämningsgraden så kraftigt som ni föreslår.

Att vi har svårt att riktigt klarlägga varför moderaterna och Lennart Hedquist kan påstå att de blir missförstådda beror på att moderaternas förslag är så luddigt. Men det är precis som sägs, att ert förslag skulle innebära att det inte blir en rättvis fördelning och utjämning över landet. De som vinner är exempelvis Danderyd.

Sedan tog Lennart Hedquist upp att Borgholm skulle förlora med Karin Pilsäters förslag. Ja, det skulle man göra. Men Borgholm förlorar även med Lennart Hedquists förslag. Så fundera lite grann på det Lennart Hedquist.

När det gäller önskemålen om en ny eller fortsatt utredning, så tillsattes i juni 1999 dels en delegation med uppgift att följa och utvärdera delar av utjämningsystemet, dels en expertgrupp för att utreda möjligheterna att förenkla utjämningsystemet och göra det mer stabilt.

Utredningarna ska inom kort redovisa sina uppdrag. Utskottet vill därför inte föreslå ytterligare utredningar. Låt oss i stället på bästa sätt ta till vara resultatet av de utredningar som redan finns!

Regeringen föreslår också att ett särskilt omställningsbidrag införs tillfälligt för åren 2001 och 2002 till landsting vars befolkning under en femårsperiod minskat med mer än 2 %. Bidraget ska utgå med 60 kr per invånare i landstinget för varje procentenhet med vilken minskningen av befolkningen överstiger gränsen för 2 %.

Centerpartiet vill avslå regeringens förslag men här handlar det om att göra en så bra avvägning som möjligt.

Utskottet konstaterar att en minskande befolkning innebär vikande skatteintäkter och behov av att strukturera om verksamheter inom kommuner och landsting. Det tar dock en viss tid att hinna med att anpassa kostnaderna för verksamheten till nya förutsättningar. Ofta får man under en lång tid släpa på höga fasta kostnader, t.ex. för lokaler. Utskottet anser således att nivån på bidraget är väl avvägt.

Till sist, fru talman, föreslås att ett statsbidrag införs för åren 2001 och 2002 som en övergångslösning för att kompensera kommuner med höga kostnader för verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt ett extra bidrag som kommuner med särskilt kostnadskrävande LSS-insatser ges möjlighet att söka.

Här finns det endast tre reservationer. Moderaterna avstyrker regeringens förslag. Kristdemokraterna godtar förslaget men vill att staten tar över finansieringsansvaret på sikt. Folkpartiet godtar också regeringens förslag men vill att kostnaderna för LSS på sikt förstatligas.

Vad gäller frågan om statligt övertagande av finansieringsansvaret för LSS framhåller utskottet att socialtjänstlagen stadgar att kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

Jag vill understryka att kommunerna har ett ansvar för sina invånare, oavsett behov. Vi har ju nyligen beslutat om en handlingsplan för handikappolitiken med inriktningen att funktionshindrade fullt ut ska integreras och att alla i samhället måste bidra till detta. Jag menar att det är

viktigt att det synsättet får råda. Alla kommuninvånare är alltså kommunens ansvar.

Regeringen har i budgetpropositionen aviserat att en parlamentarisk utredning ska tillsättas som ska lägga fram förslag om en permanent nationell utjämning av LSS-kostnader som kan träda i kraft år 2003.

Med detta yrkar jag bifall till finansutskottets förslag och avslag på reservationerna.

Eftersom en del av min talartid återstår vill jag gå in på det jag inledde med, nämligen detta med att Lennart Hedquist och moderaterna aldrig blir nöjda. Trots att vi i dag har ett reviderat förslag är det inte bra, utan man hittar nya stora negativa saker.

Med moderaternas förslag skulle det bli så att rika kommuner ska bli rikare och fattiga kommuner ska bli beroende av staten. Vi tycker inte att detta är bra. Det viktiga är att vi får den solidaritet som Lena Ek talade om, dvs. att alla kommuner ska ges möjlighet att ha god skola, vård och omsorg för sina invånare.

Danderyd kan tas som exempel. Där finns det nästan 30 000 invånare och nästan 180 % skattekraft. Det är inte så att man i Danderyd har alla arbetstillfällen och företag där så att de som genererar skattekraft gör det i Danderyd. Nej, de jobbar i många andra delar, i andra kommuner, i Stockholmsområdet. Där jobbar de och tjänar pengar men de skattar för det i Danderyd.

Här i Stockholm finns det ju en utjämning. Det är inte konstigare att ha en utjämning i landet i övrigt, just för att ge alla kommuner samma möjligheter för sina invånare. Men sedan skiljer det i hur mycket skatt som tas ut och vilken ytterligare service man vill ha och ge sina invånare.

Per Landgren, vi behandlar inte kommunkontosystemet i dag. Det får vi ta senare.

Anf. 38 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Ett utjämningsystem bör nog inte i första hand konstrueras utifrån förhållandena i Danderyd, utan det bör vara ett utjämningsssystem som passar hela landet. Det är just därför som det är så viktigt att få ett statligt utjämningsssystem. Det är staten som ska visa solidaritet. Kommunerna ska inte utifrån sina skattemedel i strid mot grundlagen börja skyffla pengar till varandra.

Sonia Karlsson, det är inte så att jag har ändrat fokus. I de debatter som jag under åren deltagit i har jag hela tiden pekat just på hur man konfiskerar tillväxt, var den än förekommer – oavsett om det är i Leksand, Malå, Gnosjö eller Valdemarsvik eller varhelst det kan vara. Ökar man sin relativa tillväxt konfiskeras den i stort sett.

Jag tycker inte att ett förslag som innebär att 95 % i stället för upp till 102 % konfiskeras är särskilt bra. Man ska, tycker jag, få behålla frukten av en tillväxt – det är därför som vi har lagt fram vårt förslag – även inom ramen för det nuvarande utjämningsystemet.

Sonia Karlsson polemiserar kring att förslaget om att få behålla tillväxt från det ena året till det andra i sig skulle vara mer dramatiskt än t.ex. det förslag som Karin Pilsäter och Folkpartiet har lagt fram. Om Sonia Karlsson inte kan räkna ut effekten har väl Lars-Erik Lövdén möjligheter att göra det. Då är det tveklöst på det sättet att en sänkning av utjämningsgraden – t.ex. till 90 %, som Folkpartiet föreslagit – innebär

dramatiskt större effekter för exempelvis Borgholm än vårt förslag, som inte alls specifikt skulle drabba Borgholm eftersom Borgholm skulle ha sin garanterade skattekraftsnivå även med vårt förslag.

Innan Sonia Karlsson uttalar sig bör hon nog studera verkningarna lite bättre. Gå inte på det som sägs i cirkulären från er egen partiexpedition och de tabeller som påstår att vi moderater skulle vilja avskaffa utjämningsystemet! Vi vill att staten ska svara för det, alltså att det inte ska vara inomkommunalt.

Anf. 39 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Nu blev det nästan lite intressant. Men varifrån ska snälla staten, som så att säga är någon som ska betala, ta pengarna? Vilka pengar är det som ska finansiera moderaternas förslag?

Jag ställde inte Karin Pilsäters förslag mot Lennart Hedquists – jag vet att det inte är samma sak. Jag säger också att det är felaktigt att sänka så mycket som Folkpartiet vill. Lennart Hedquist tog Borgholm som exempel och då sade jag att med Lennart Hedquists förslag kommer Borgholm inte väl ut. Danderyd tjänar ostridigt på ert förslag men Borgholm gör inte det. Innan Lennart Hedquist talar så kraftfullt för sina förslag vore det nog bra om även moderaterna funderade över hur förslagen i sina delar slår.

Lennart Hedquist säger – det finns väl några som inte hört det förut – att det här är grundlagsstridigt. Nu är jag i varje fall tredje personen som hjälper till med att tala om detta för Lennart Hedquist. Jag är mycket tacksam för både Lena Eks och Karin Pilsäters tidigare försök; det är ju inte så lätt. Det är faktiskt så att det här inte är grundlagsstridigt. Både Lagrådet och konstitutionsutskottet har kommit fram till det, och riksdagen har fattat beslut. Sedan har det faktiskt också prövats i Regeringsrätten eftersom Täby kommun överklagade. Regeringsrätten finner att detta inte står i strid mot regeringsformens bestämmelser om den kommunala beskattningsrätten. Täby kommuns resningsansökan avvisades.

Grundlagen följs alltså, så det är inget konstigt i detta.

Anf. 40 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja att Sonia Karlsson kunde åberopa den grundlagsexpert som hävdar att det nuvarande utjämningsystemet är förenligt med grundlagens ordalydelse. Jag är medveten om att s.k. konstitutionell praxis åberopas men jag anser att man ska ha en grundlag vars ordalydelse man kan följa. Då är det hela solklart.

Sonia Karlsson, det är på det sättet att Borgholm står helt neutralt i förhållande till vårt förslag. Om Borgholm däremot ökar sin skattekraft mer än riksgenomsnittet får man, till skillnad från hur det är med dagens system, behålla det hela, dock inte om regeringens linje fortsatt gäller. Men jag tror att regeringen är på väg att ändra sig.

Vad är det Göran Persson och även Lars-Erik Lövdén har sagt? Jo, att en rad kommuner – glesbygdskommuner har särskilt åberopats – felaktigt kommer ur det här systemet. Det felaktiga är just att när de höjer skattekraften i samband med befolkningsminskning får de inte behålla tillväxten. Det är ett skönhetsfel att man drabbar de kommunerna dubbelt upp. Det är det vi moderater har satt fokus på. Det tycks ha givit en viss effekt

på Regeringskansliet, så vi väntar på att det kommer ett förslag som rättar till tokerierna.

Anf. 41 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det är tydligen så att ingen annan är trovärdig när det gäller grundlagsfrågor än Lennart Hedquist själv. Han har ju för vana att ställa om sina frågor, så jag var lite förberedd. Om jag säger namnen som Staffan Magnusson, Leif Ekberg, Leif Lindstam och hänvisar till Göran Schäder kan Lennart Hedquist fundera på de namnen.

Låt oss ta Malå kommun som exempel. Lennart Hedquist säger att på grund av att arbetslösa och studerande har flyttat därifrån har skattekraften höjts. Det är synd att de blir av med allt detta. Nu fungerar det kanske inte riktigt så i alla kommuner. Det som vi har sagt när det gäller befolkningsminskning är att det tar längre tid, och därför har vi föreslagit här i dag att vi ska hjälpa landstingen lite när det blir en stor befolkningsminskning. Nu sitter en delegation och funderar på om man behöver göra mera för de kommuner som drabbas av befolkningsminskning. Man hinner inte lika snabbt krympa kostymen efter ett minskat antal människor. Man står med fasta lokaler och annat som kostar pengar. Det är mera den delen som man avser att titta på.

Jag tycker att Lena Ek i förra debatten i juni sade någonting väldigt bra när hon sade att Valdemarsvik ökade sin skattekraft därför att det flyttade in en förmögen familj i kommunen. Det säger inte så mycket övrigt, och det är en ganska tillfällig effekt.

Lennart Hedquist har bitit sig fast på marginalen och klagar när det egentligen är hela systemet som moderaterna är emot. Borgholm kommer inte bra ut ens enligt moderaternas nya förslag. Det beror på att systemet är sådant att inkomstutjämnningen räknas ut på antalet invånare. Det kan ändå bli så att det kan räknas till godo. Lennart Hedquist får gå hem och räkna om.

Anf. 42 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! När Sonia Karlsson tog upp förändringar i kommunallagen frågade hon varför vi inte talade om kommunal självstyrelse vad gäller kommunala bolag. Det är möjligtvis så att det skrivna inlägget kan låsa en eller så hörde inte Sonia Karlsson, men jag sade just att vid försäljning osv. skulle det här hamna under den kommunala självstyrelsen när det är lämpligt och möjligt. Så den kritiken faller för min del.

Sedan tog Sonia Karlsson upp inkomstutjämnningen. Om jag minns rätt – och jag tror att jag i detta fall minns rätt – visade Lagrådet tummen ned i en första vända när det var en direkt inomkommunal utjämnning. Först när vi gick via staten blev det formellt riktigt. Det där har gjort att jag brukar säga att den inomkommunala utjämnningen går emot grundlagens intentioner med den kommunala självstyrelsen, med lokaliseringsprincip och beskattningsrätt. Man tar inte upp skatt i en kommun för att kunna bedriva verksamhet i en annan kommun.

Det här har ingenting med solidaritet att göra. Solidaritet har nämnts här som om solidaritet kunde vara någonting som man kan lagstifta om och tvinga människor, eller i det här fallet kommuner, till solidaritet. Snarare handlar det enligt vår mening om subsidiaritet, om en stödprincip som inte som resultat leder till att det skulle bli en försämrad position för

vare sig Valdemarsvik eller Borgholm. Samtidigt säger vi att vi inte har ett fullfjädrat förslag som vi vill sjösätta, utan vi vill ha en utredning som går i den riktningen. Det tycker jag är rimligt.

Prot. 2000/01:27
15 november

*Vissa kommunal-
ekonomiska frågor*

Anf. 43 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag noterade särskilt att Per Landgren i sitt inlägg sade att man ville att den kommunala självstyrelsen skulle råda när det gäller kommunala företag. Jag noterade det som sagt tacksamt.

Egentligen ska man säga att det är positivt att Per Landgren och tidigare faktiskt även moderaterna har ett så stort förtroende till staten, pappa staten som ska klara detta.

Vi har 289 kommuner i landet. Sverige består av 289 kommuner, och man kan inte helt frikoppla dem från staten, utan de hör ihop. Eftersom det är så olika förhållanden i dessa 289 kommuner är det rimligt att det sker en utjämning av tillväxten så att hela landet får del av att vissa delar har en oerhörd tillväxt och andra delar har det sämre. Det är där som solidariteten i fördelningen ligger och som tydligen vi kvinnor förstår men som herrarna har det besvärligt med.

Anf. 44 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Jag vänder mig mot att använda begreppet att lagstifta om någon form av solidaritet. Det skulle vara en ny sak i så fall. I vår mening handlar det om subsidiaritet. Det är inte konstigare än att en överliggande nivå, i det här fallet staten, stöder kommunen när kommunen inte klarar av att fullfölja sina uppgifter. Det gäller att hålla någon typ av reda på de ideologiska begreppen. Det är alltså subsidiaritetsprincipen, inte solidaritetsprincipen, i första hand som tillämpas.

Jag glömde att säga en sak vad gäller kommunkontosystemet. Det är mycket riktigt att betänkandet inte tar upp detta. Jag fick med en hälsning till ministern som kanske inte är oväsentlig om vad som ska tas upp under ordförandeskapsåret.

Anf. 45 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det tycker jag var förutseende av Per Landgren. Anledningen till att jag inte tänkte kommentera det är att vi inte behandlar det i dag.

Eftersom Per Landgren ändå lite underförstått vill säga att detta inte följer grundlagen vill jag läsa upp vad Regeringsrätten sade när man behandlade Täby kommun: "Regeringsrätten konstaterar att reglerna om det kommunala självstyret i regeringsformen är principstadgande som avsiktligt givits en allmän utformning. Lokaliseringsprincipen i kommunallagen är vidare inte ovillkorlig utan har genombrutits av bl.a. lagen om kommunal tjänsteexport. Kommunal skatteutjämning i en eller annan form har funnits långt innan den aktuella lagstiftningen tillkom 1995. Lagen om utjämningsavgift får anses ansluta till den utarbetade lagstiftningspraxisen. Mot den bakgrunden står lagen inte i strid med regeringsformens bestämmelser om den kommunala beskattningsrätten."

Anf. 46 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. Jag vill också säga att jag instämmer i mycket av det som föregående talare har sagt i dessa frågor.

Om vi menar allvar med att ge det kommunala självstyret ett reellt innehåll så handlar det också om att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Det handlar om solidaritet och rättvisa. Det handlar om att hela landet ska ges möjligheter att bedriva en likvärdig skola, vård och omsorg. Om de ekonomiska resurserna år 1999 hade stått i paritet med 1992 års resurser, hade kommunerna haft nästan 2 000 kr mer per invånare att förfoga över. Med dagens servicenivå hade i stort sett alla kommuner haft ekonomisk balans.

Men den ekonomiska verkligheten ser i dag ut olika för olika kommuner och landsting. Kommunförbundets enkät pekar på att i år kommer ett hundratal kommuner inte att klara balanskravet. Nästa år halveras den siffran. Både stora utflyttningar och stora inflyttningar belastar ekonomin för kommuner och landsting men på olika sätt.

Sammantaget anser vi i Vänsterpartiet ändå att det behövs mer resurser. Men det handlar kanske framför allt om att säkerställa att de resurser som ges får avsedd effekt för att man ska klara av de behov som finns i den kommunala sektorn.

Från våra utgångspunkter har budgetsamarbetet tagit viktiga steg i rätt riktning. Vi anser att även detta betänkande och den proposition som där behandlas är ett resultat av samarbetet mellan det socialdemokratiska partiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det innebär att ytterligare steg – visserligen inga stora, men ändå viktiga – tas för att behålla och utveckla de solidariska ekonomiska förutsättningarna för att alla kommuner och landsting ska kunna fungera bättre. Visst återstår det en hel del att göra, men det får vi återkomma till vid ett senare tillfälle.

Fru talman! När det gäller balanskravet är det mycket positivt att kommunala företag i stället får krav på sig att ha en god ekonomiskushållning. Vi välkomnar Lövdéns löfte om att balanskravet i kommuner och landsting behöver en uppmjukning. Detta framgår inte i betänkandet, men det framgick i ett TT-telegram från den 10 oktober.

Beträffande förändringarna i inkomstutjämningsystemet ser vi mycket positivt på att man i förslaget bibehåller en långtgående utjämning och samtidigt eliminerar de negativa marginaleffekterna. En kommun eller ett landsting med en tillväxt över rikets genomsnitt får behålla minst 5 % av skillnaden mellan rikets tillväxt och den egna tillväxten. Det innebär också att det finns en kompensation i inkomstutjämningsystemet för inflyttning. Om fler flyttar in i en kommun och bidrar till skatteunderlaget får kommunen och landstinget behålla en lite större del av denna tillväxt jämfört med nuvarande system.

Inkomstutjämningsystemet har i debatten belysts på ett felaktigt sätt, anser jag. Det har anförts som ett hinder för att skapa tillväxt. Mot detta talar klara fakta. Arbetslöshetsnivån är lägst i Stockholm och högst i övre Norrland.

I ett TT-telegram från den 13 november fanns det ett referat av Merita Nordbankens konjunkturprognos. Man skriver: "Under hela 90-talet är det Stockholm som lett den ekonomiska återhämtningen efter krisåren." Vidare konstateras det: "Bostadsbristen är sannolikt ett av de viktigaste

skälen till den arbetskraftsbrist som tycks växa i Stockholm.” Bostadsbyggandet ökar visserligen, men från extremt låga nivåer. ”I stället är Skåne och Göteborg på väg att ta över som landets tillväxtmotorer. Skånes bruttoregionprodukt kommer att växa med hela 5,5 % och ligga kvar på hög nivå även 2001 och 2002. I Malmö blir tillväxten ännu högre, sannolikt över 6 %. I Västra Götaland kommer bruttoregionprodukten att öka med 4,7 % i år.”

Med dessa citat vill jag bevisa att inkomstutjämningsystemet inte är tillväxtfientligt. Stockholms moderata politiker brukar försvara det låga bostadsbyggandet med att anklaga inkomstutjämningsystemet för att dra undan resurser från bostadsbyggandet. Samtidigt beslutar samma politiker om skattesänkningar. Förra året handlade det om 40 öre. Nu kommer Stockholms kommun att genomföra en sänkning med ytterligare 15 öre. Denna ekvation går inte ihop. Å ena sidan finns det inte pengar till bostäder och å andra sidan finns det pengar till att sänka skatten.

Kirunas mest kände politiker, gruvarbetaren och numera kommunalrådet Lars Törnman, brukar säga att det är med LKAB:s vinster som man har kunnat bygga infrastrukturen såsom tunnelbanan i Stockholm. Visst ligger det någonting i det. Vi norrlänningar är stolta över att ha kunnat bidra till landets välstånd med vinster från skogen, vattenkraften och malmen. Vi kan också vara stolta över att våra ungdomar som flyttar till Stockholm har en god skolutbildning som bidrar till den goda tillväxtutvecklingen i huvudstaden.

För några år sedan såg jag en statistik som visade att norrbottningarna i genomsnitt bidrar med 30 000 kr mer i exportvärde jämfört med rikets genomsnittssiffra. Visst kan vi känna frustration över att det är så ojämnt i landet. Norra landsdelen framställs som de stora bidragsgivarna och i Stockholm framställer man sig som den stora bidragsgivaren. I själva verket handlar det om att alla behövs och kompletterar varandra för att utifrån vars och ens förutsättningar vara med och utveckla landet till att bli ett ännu bättre samhälle, där ingen ska hamna utanför och marginaliseras. Alla ska ha samma människovärde och samma rätt till en bra skola, vård och omsorg.

Arbetet med utjämningsystemet präglas av att verkligheten i olika kommuner ser väldigt olika ut. En bristande förståelse för andra kommuners verklighet leder till synpunkter på – och som i Stockholms fall till regelrätta kampanjer mot – det som uppfattas som någon form av illvillig utsugningspolitik. Jag ser med stor oro på dessa kampanjer. Landsdel ställs mot landsdel. De regionala obalanserna blir inte mindre av alla kampanjer, tvärtom. Det som Stockholmskampanjen inte tar upp är de positiva variablerna i utjämningsystemet från Stockholms synpunkt såsom t.ex. barnomsorgen och framför allt kollektivtrafiken.

Ett åskådningsexempel är kollektivtrafiken. Ett hushåll i Norrlands glesbygd kan behöva minst två bilar för att klara transporter för två vuxna som arbetar och för att klara transporter till sociala resor, t.ex. att skjutsa barnen till fritidsaktiviteter, att hälsa på hos släktingar, att handla mat i affären, för läkarbesök etc. Någon kollektivtrafik finns inte.

Ett hushåll i storstaden har en helt annan verklighet. Där finns det kollektivtrafik till en relativt sett låg kostnad. Behovet av egen bil är begränsat, och vanligtvis räcker det med en bil för att tillgodose de sociala resorna utanför storstadsregionerna. Detta kan illustreras med att hela

92 % av de totala resekostnaderna betalades privat i övre Norrland 1992 medan endast 78 % i Stockholm för samma år. I kostnadsutjämningsen 2001 illustreras det med att riksgenomsnittet för kollektivtrafiken ligger på 323 kr. Hela Stockholm får 608 kr per invånare.

När det gäller omställningsbidraget är det viktigt att också landstingen får kompensation för befolkningsminskning. Kommunerna har i det nuvarande systemet en sådan modell. Landstingens befolkningskompensation handlar om att man ska ha mer än 2 % minskning under en femårsperiod. Kompensationen är på 60 kr per invånare för varje procentenhet utöver de två procenten. De landsting som blir föremål för denna kompensation är Västernorrland, Jämtland, Dalarna, Norrbotten, Värmland, Gävleborg och Kalmar. Kompensationen är på 150 miljoner totalt och för respektive landsting handlar det om 15–30 miljoner.

Beträffande kompensationen för LSS-kostnaderna ser vi i Vänsterpartiet denna som ett ytterligare steg i rätt riktning. Det blir en form av högkostnadsskydd för kommuner med stora kostnader. Alla kommuner får stå för en grundkostnad på ca 1 500 kr per invånare. Kostnader därutöver finansieras ur en gemensam pott på 350 miljoner. De kommuner som har extremt höga kostnader har dessutom möjlighet att ansöka om ett särskilt statsbidrag.

(Applåder)

Anf. 47 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Arbetslösheten sjunker och har gjort det kraftigt under ett par års tid. Sysselsättningen ökar. Särskilt under det senaste året har vi sett en kraftig sysselsättningsuppgång i Sverige. Enligt AMS ligger nu arbetslösheten strax under 4 %. Det mål som den socialdemokratiska regeringen formulerade för några år sedan är alltså uppnått, det mål som, när det sattes upp, raljerande förkastades och förhånades av moderaterna i kammaren.

Jag säger detta därför att den minskade arbetslösheten och den ökade sysselsättningen är det huvudsakliga skälet till att kommuner och landsting nu har en bättre situation.

Skatteintäkterna ökar nämligen kraftigt till följd av den ökade sysselsättningen. I år beräknas ökningen bli 20 miljarder kronor större än 1999. Det ska ställas mot ökningen av de generella statsbidragen på totalt 20 miljarder under de senaste fyra åren. En bra tillväxt i svensk ekonomi och en hög sysselsättning gynnar alltså mycket påtagligt en bra utveckling i kommunsektorn.

Den minskade arbetslösheten är den främsta grunden till att många kommuner och landsting nu också kan göra förbättringar inom skola, vård och omsorg. Och alla kommuner och landsting får genom inkomstutjämningsen del av tillväxten och skatteökningarna.

Den fortsatta ökningen av kommunsektorns skatteintäkter understryks också av Kommunförbundets och Landstingsförbundets prognoser. Förbundens senaste två prognoser har t.o.m. legat över och betydligt över de bedömningar som regeringen har gjort i budgetpropositionen.

Vi kan se resultatet också genom att sysselsättningen i kommunsektorn ökade under 1998 och stärktes framför allt under första halvåret 1999. Enligt den senaste arbetskraftsundersökningen har antalet sysselsatta i kommunsektorn ökat med närmare 80 000 personer sedan början

av 1998 till följd av det gynnsammare ekonomiska läget i kommunsektorn som nu medger kvalitetsförbättringar runtom i landet.

Fru talman! Det går bra för Sverige, men det går inte bra för hela landet. Det har jag understrukt i anförande efter anförande under de senaste åren. Vi kan se en framväxande regional obalans som är ytterligt allvarlig och som vi måste ta på djupt allvar när det gäller att vidta åtgärder och motverka.

Ca 185 kommuner minskar i befolkning i år jämfört med förra året. 12 av 20 landsting tappar befolkning. Och arbetslösheten är, trots den gynnsamma bild som jag beskrev, fortfarande hög i många delar av landet. Kraftigt vikande befolkningstal och hög arbetslöshet leder naturligtvis till stora svårigheter för kommuner och landsting att upprätthålla bra, grundläggande välfärdsservice för sina invånare.

Alla har rätt till en bra vård, en bra skola, en bra förskola och en bra äldreomsorg, oavsett var i landet man bor. För mig som socialdemokrat är detta okompromissbart. Det enda sättet att garantera välfärd för nuvarande och kommande generationer är att befästa solidariteten mellan landets starka och svaga regioner. Jag vill understryka: att befästa solidariteten mellan de starka och de svaga regionerna. Jag tycker kanske att Lennart Hedquist borde fundera lite grann kring den frågeställningen och den utmaningen.

Det här har betydelse också inom regionerna. Jag brukar använda Stockholmsregionen som exempel just på vad solidaritet innebär. Utan solidariteten, ett långtgående utjämningsystem, skulle Botkyrkas invånare ha behövt betala 40 kr i skatt för att få samma service som invånarna i Danderyd hade behövt betala 20 kr i kommunalskatt för. Det här visar ju att utjämningsystemet inte bara spelar en roll mellan Stockholmsregionen och andra delar av landet, utan det spelar en avgörande roll för lika livsvillkor i Stockholmsregionen, där förutsättningarna är väldigt olika i olika delar av regionen.

Det är just av den här anledningen som vi ska ha ett inomkommunalt utjämningsystem som ska garantera solidaritet mellan landets starka och svaga delar även i framtiden. Det är därför vi ska ha en långtgående utjämning som garanterar alla invånares rätt till bra skola, vård och omsorg, oavsett var man råkar bo.

Jag blir häpen av den kampanj som moderaterna bedriver. Lennart Hedquist försöker att tona ned den här i kammaren, och jag har ju debatterat med Lennart Hedquist tidigare. Men jag bli häpen av den kampanj som bedrivs från moderat håll, framför allt i Stockholmsregionen, när jag kan läsa skattefinansierade affischtavlor på tunnelbanestationer och busshållsplatser som talar om för stockholmarna att de får betala 2 111 kr per invånare till andra delar av landet. Det är ett uttryck för egoism, självtillräcklighet, att vara sig själv nog. Solidariteten mellan olika delar av landet har betydelse för hela Sveriges framtid och utveckling. Det borde moderaterna fundera en hel del över och på vad konsekvenserna av den egoistiska politik som moderaterna i Stockholmsregionen bedriver i sin förlängning innebär.

Grundprinciperna för utjämningsystemet ligger fast. Det är dock viktigt att vi kontinuerligt arbetar med uppdatering och utvärdering av systemets olika delar. Det görs just nu i en expertgrupp och i den delegat-

ion som sitter och arbetar med systemet och som kommer att lägga fram sina rapporter inom kort.

Per Landgren, jag har inte negligerat problemen i utjämningsssystemet. Jag sade redan när utjämningsutredningen presenterade sitt slutbetänkande 1998 att de negativa marginaleffekterna i systemet skulle undanröjas. Jag sade också att det inte fick ske på bekostnad av en långtgående utjämning.

Nu har vi förslaget på riksdagens bord, ett förslag som innebär att de negativa marginaleffekterna – pomperipossaeffekten – undanröjs, och som ändå garanterar en långtgående inkomstutjämning i hela landet.

Fru talman! Vikande befolkningstal och fortsatt hög arbetslöshet är exempel på s.k. strukturella faktorer som många orter, kommuner och regioner fortfarande brottas med. När en kommun eller ett landsting tappar befolkning år efter år ger det naturligtvis stora konsekvenser för denna kommuns möjligheter att upprätthålla en bra service. Det är en tidskrävande process att anpassa sin verksamhet i en kommun eller ett landsting till vikande befolkningstal och därmed minskande intäkter.

I systemet för kostnadsutjämning finns det en särskild kompensation till de kommuner som tappar i befolkning. Någon motsvarande kompensation finns inte på landstingssidan. Det är därför som regeringen föreslår ett omställningsbidrag, ett omställningsstöd, till landsting med stor befolkningsminskning. För flera av de landsting som är berörda innebär det naturligtvis ett väsentligt tillskott för att kunna anpassa sin verksamhet till en minskande befolkning i en lugn och acceptabel takt. För Västernorrlands vidkommande innebär det 33 miljoner, för att ta ett exempel.

Fru talman! Riksdagen beslutade för några år sedan om ett krav för ekonomisk balans för kommuner och landsting. Jag vill understryka att det är en viktig lag. Det beslutet fattades mot bakgrund av att varje generation måste bära ansvar för den service som den själv beslutar om och inte skjuta över kostnader på kommande generationer.

Balanskravet är viktigt i den kommunala sektorn. Framför allt är det viktigt i perspektivet av den utmaning som de demografiska förändringarna framöver ställer på offentlig verksamhet. Ordning och reda i kommunal ekonomi är en förutsättning för att vi ska kunna möta den utmaningen.

Så gott som alla kommuner och landsting kommer att nå ekonomisk balans under de kommande åren. För många innebär arbetet med att uppfylla balanskravet många och mycket svåra beslut. Det är ett tufft arbete som nu pågår runtom i landet och som jag har den största respekt för.

Regeringen inrättade kommundelagationen förra året till stöd för de kommuner och landsting som har svårt att på egen hand uppnå en stabil ekonomisk situation. Totalt får 4 landsting och 34 kommuner dela på 1,25 miljarder kronor. Det är mycket pengar och de har stor betydelse för de kommuner och landsting som får del av dem.

Jag konstaterar att moderaterna har sagt nej till det här stödet. Moderaterna har inte bara sagt nej till det här stödet. De säger också nej till ökning av generella statsbidrag nästa år. De säger nej till den speciella skolsatsningen. De säger nej till den speciella sjukvårdssatsningen.

Moderaternas politik gentemot kommuner och landsting skulle innebära ett behov av mycket drastiska och kraftfulla nedskärningar i kom-

munal vård och omsorg runtom i landet. Det är glädjande att Moderaterna är någorlunda ensamma om den mycket brutala politik gentemot kommuner och landsting som de förespråkar.

Låt mig säga något i anslutning till diskussionen som har varit om de regionala skillnaderna. Jag tror att det finns ett behov av att analysera utjämningsystemet på det här sättet: Är det ett utjämningsystem som i tillräcklig utsträckning håller för att möta de problem som finns i regioner som har en stark befolkningsutflyttning och starka regionala problem?

Vi har startat det arbetet. Jag vill inte säga att det nödvändigtvis behöver innebära en stor omläggning av hela utjämningsystemet. Men att vi måste fundera kring den regionala obalansens konsekvenser för vården och servicen i de här delarna av landet och se om våra nuvarande statliga bidrag och utjämningsystem är tillfyllest för det ändamålet, det tror jag är nödvändigt. Den analysen har startat. Vad den kommer att ge får vi väl se så småningom.

Kommundelagationens arbete har ju varit en del av den processen. Då måste vi utvärdera det och se om det inte finns skäl att vidta ytterligare åtgärder för att kunna upprätthålla en bra kvalitet på servicen vid en fortgående befolkningsutflyttning och en fortsatt framväxande regional obalans.

Fru talman! Regeringen har föreslagit ett högkostnadsskydd och ett särskilt stöd till kommuner som har merkostnader som en följd av lagen om stöd och service till funktionshindrade. Människors lika värde är en grundläggande utgångspunkt för hur samhället ska utformas. Alla människor har kunskaper, förmågor och erfarenheter som är viktiga för samhället. Därför måste samhället formas på ett sådant sätt att alla kan medverka i utvecklingen och nå full delaktighet i samhällets gemenskap.

Människor med funktionshinder utgör givetvis inget undantag i det avseendet. Personer med funktionshinder är medborgare med samma rättigheter och skyldigheter som andra medborgare. Kommunerna är ansvariga för alla sina kommuninvånares välbefinnande oavsett om de har funktionshinder eller inte. Det framgår om inte annat i socialtjänstlagen. Det är utgångspunkterna för regeringens förslag om ett högkostnadsskydd och ett statsbidrag till kommuner som har merkostnader till följd av LSS.

Kommunernas kostnader är väldigt ojämnt fördelade över landet. Det finns olikheter i utformning och avtrappning av inomregionala utjämningsbidrag för dessa kostnader. Jag vill deklarerat att det här är ett tillfälligt statsbidrag för att möta de kommuner som har extra stora kostnader. Regeringens ambition är fortfarande att skapa en permanent modell för utjämningsbidrag av LSS-kostnaderna. Jag hoppas att vi ska lyckas med det som så många har gått bet på, nämligen att skapa ett hållfast och bra system i det avseendet.

Fru talman! En bra vård, skola och omsorg är tre bärande pelare i människors välfärd och lika förutsättningar i livet. I Sverige har vi en modell där kommuner och landsting är ansvariga för dessa bärande välfärdsverksamheter. Kommunerna och landstingen har unika förutsättningar som är avgörande för hur en verksamhet ska organiseras för att bäst passa just deras invånares behov och önskemål. Staten kan dock inte abdikera från det yttersta ansvaret för människornas grundläggande service- och omsorgsbehov.

En socialdemokratisk regering tar ansvar och arbetar för alla människors rätt till välfärd och lika förutsättningar oavsett var i landet de råkar bo och oavsett hur gamla de råkar vara och oavsett hur höga inkomster de råkar ha.

Anf. 48 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Lars-Erik Lövdén säger att utjämningssystemet ska befästa solidariteten mellan svaga och starka regioner. Jag kan inte inse att det är att befästa någon solidaritet med en kommun i en svag region – ta Malå, Dorotea, Valdermarsvik eller Orust – att när en sådan kommun ökar sin relativa skattekraft konfiskeras denna av utjämningssystemet. Utjämningssystemet har så fundamentala brister i det hänseendet att det straffar tillväxt var den än förekommer. Jag tycker att regeringen snarast bör åtgärda det.

Sedan ondgör sig Lars-Erik Lövdén över att Stockholms stad har talat om för sina medborgare hur mycket de får betala till andra kommuner i det inomkommunala systemet. Detta är ju *hard facts*, och det visar att det är felaktigt med ett inomkommunalt system. Det leder ju till den här typen av konflikter mellan kommuner och att man kan visa att man får betala till andra. Betalar till andra gör man genom ett solidariskt skattesystem som staten svarar för. Kommunerna ska behålla sina skatteinkomster. Det som har skett i Stockholmsområdet angående de här siffrorna visar just hur felaktigt det inomkommunala systemet är.

Det tredje jag vill ta upp gäller Håbo kommun. Det är en socialdemokratiskt styrd kommun i Uppland med en av landets högsta skattekrafter. Den har alltså nu av regeringen erhållit bidrag ur den s.k. kommunakuten. Jag tror inte att det är enbart för att den är socialdemokratiskt styrd utan också på grund av att tillväxt kostar. Håbo kommun har inte fått behålla sin tillväxt. Däremot har man fått betala orimligt mycket i det inomkommunala systemet.

Slutligen, fru talman: Sysselsättningsutvecklingen är fortfarande i dag sämre än vid 90-talets början. Fortfarande står över en miljon människor ur arbetskraften utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det är inget att slå sig för bröstet för i toppen av en högkonjunktur. Jag tycker att regeringen är lite arrogant när man för fram sina sysselsättnings-siffror. Det är egentligen fortfarande ett gott stycke kvar för att vi ska vara en tillväxt-nation.

Anf. 49 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Vi har naturligtvis mycket kvar att göra när det gäller arbetslösheten. Men även Lennart Hedquist måste väl konstatera att det är en remarkabel framgång som Sverige har lyckats åstadkomma när det gäller sysselsättningsökning och arbetslöshetsbekämpning. Lennart Hedquists partikamrat Lars Tobisson raljerade ju över det här när vi satte upp 4-procentsmålet. Han sade att det är lika omöjligt som att sälja böckling utomlands. Vi har nått vårt ambitiösa arbetslöshetsmål. Det leder nu också till mycket kraftiga skatteintäkter i kommunsektorn. Det betyder egentligen mer än de statsbidragsökningar som vi nu genomför under kommande år.

Utjämningssystemet har vi diskuterat många gånger, men Lennart Hedquist förbiser ju systemets grundläggande uppbyggnad. När vi gick

över från specialdestinerade statsbidrag, ett sjuttioal som vi hade i början av 90-talet, till de generella statsbidragen var det ju nödvändigt att införa ett utförligt kostnadsutjämningsystem och inkomstutjämningsystem.

Ser man de här sakerna ihop, som handlar om statens reglering av de ekonomiska förhållandena till kommunerna, så är det ju så att Stockholms kommun får ungefär 3 600 kr per invånare netto om man räknar ihop skattebidragen och tar hänsyn till utjämningsystemet. Men det talar ni inte om i Stockholms kommun. Moderaterna, som för den här hätska kampanjen mot solidariteten i Sverige, talar inte om att Stockholmsregionen som helhet från staten får 8 miljarder kronor netto efter utjämnning under innevarande år.

Anf. 50 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det är bättre om Stockholms kommun får behålla sina skatteintäkter och betala sin verksamhet med egna skattemedel än att man först ska betala ganska mycket till andra kommuner för att därefter få del av de generella statsbidragen. Det måste vara rätt att kunna övergå till det system där kommunerna i största möjliga utsträckning själva finansierar sin verksamhet. Det är ju tydligen också Kommunförbundet inne på. Sedan är det staten som ger bidrag till kommuner och landsting med för sina uppgifter otillräcklig skattekraft. Det är orättfärdigt med ett system som i strid med regeringsformen tvingar kommunerna att betala till varandra.

Jag tycker att man just nu bör koncentrera sig på att se till att vi får ett tillväxtvänligt system. Det utjämningsystem som vi har i dag straffar tillväxt var den än förekommer. Jag tolkar nu Lars-Erik Lövdén så att när man ska se hur detta t.ex. slår för glesbygden så bör man framför allt se på den groteska effekten att när skattekraften stiger så minskar intäkterna på grund av att befolkningen samtidigt har minskat och att man inte får behålla intäktsökningen.

När det gäller det här med böcklingen så tror jag att det krävs extraordinära insatser om man ska sälja böckling. Men uppenbarligen krävs det också extraordinära insatser för regeringen för att få ned den formella arbetslösheten under 4-procentsgränsen trots att vi har så många utanför den reguljära arbetsmarknaden. Jag tycker att regeringen borde ha kunnat lyckas bättre i toppen av en högkonjunktur.

Anf. 51 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag har inte sett några resultat av Lars Tobissons ansträngningar att sälja böckling utomlands, men det är möjligt att Lennart Hedquist kan bistå honom i de ansträngningarna.

Vi har lyckats med målet att ta ned arbetslösheten till 4 %. Det är inget slutmål för socialdemokratin. Vi ska nu nå sysselsättningsmålet med 80 % av arbetskraften sysselsatt, och vi ska fortsätta att bekämpa den öppna arbetslösheten så att vi når full sysselsättning i Sverige. Det har nämligen betydelse för våra möjligheter att finansiera de stora ambitioner vi har på välfärdsområdet.

Det blir med förlov sagt, Lennart Hedquist, ett väldigt snävt resonemang att säga att det är en enskild kommun som genererar tillväxt. Tillväxten av skatteunderlag i Danderyd är väl inget speciellt som just Danderyd har genererat, utan det är framgångarna för Sverige som helhet

som genererar tillväxten – låt vara att den är ojämnt fördelad. Framgångarna för Sverige som helhet som genererar ökade skatteinkomster bör också enligt socialdemokratiska utgångspunkter komma hela Sverige till del.

Jag förstår att Lennart Hedquist har svårt för solidaritetsresonemang, men han borde väl ändå betänka mitt exempel med Danderyd och Botkyrka. Utan ett långtgående utjämningsystem skulle det krävas en kommunalskatt i Botkyrka på 40 kr för att kunna bedriva samma service som det hade erfordrats 20 kr i kommunalskatt i Danderyd för. Det är solidaritet att *inte* ha ett sådant system, Lennart Hedquist. Det är solidaritet att utjämna och skapa likvärdiga förutsättningar.

Anf. 52 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag tänkte börja där statsrådet Lövdén började, nämligen med 4-procentsmålet. Man kan tycka att det kanske inte har så mycket med det här att göra, men vi sade faktiskt inte att detta var omöjligt. Vi sade att det var fel, och fel tänkt, att fokusera på den öppna arbetslösheten i stället för på den totala arbetslösheten. Det är väldigt bra att man har kommit så långt, men man har fortfarande siktet ställt lite på fel fråga.

Det har bl.a. fått till följd att kommuner i dag har kostnader som de inte skulle behöva ha, och att människor som skulle behöva hjälp att komma ut på arbetsmarknaden hålls kvar i socialbidragsträsket. Det har nämligen till stor del fungerat så att a-kassan blir en inträdesbiljett till vägarna ut på arbetsmarknaden. Man blir inte inskriven, för då ökar man den öppna arbetslösheten. Kommunerna har inte ansvar för arbetsmarknadspolitiken. Vi tror att det hade varit bra om man både hade haft det synsättet när det gäller utjämningsystemet och när det gällde formuleringen av arbetslöshetsmålet.

Jag, som kommer från Botkyrka, tänkte passa på tillfället att nämna några saker kring det. Lövdén nämnde Botkyrka, och hur det skulle gå där. Men Botkyrka är inte alls ett exempel på det som statsrådet tar upp, utan det är just ett exempel på den enorma rundgång som finns i utjämningsystemet i dag. Botkyrka får nämligen bara lite grann netto på marginalen. Man betalar in en massa pengar på inkomstsidan, och så får man tillbaka en massa pengar på kostnadssidan. Man får avdrag och påslag på kostnadssidan, och netto blir det en liten, liten summa. Botkyrka är i själva verket en bra illustration för varför man behöver omarbete systemet i den riktning som vi föreslår.

Fru talman! Jag kan också passa på att informera statsrådet Lövdén om att också Botkyrka informerar sina invånare om var deras skattepengar går. Jag vet inte om det är ett led i den socialdemokratiska kommunala ledningens kamp mot utjämningsystemet, men jag tror inte det.

Till sist, fru talman, skulle jag vilja ställa ytterligare en konkret fråga till statsrådet Lövdén. Hur ser han på den typ av kommunal skatteplanering som jag redogjorde för?

Anf. 53 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag tyckte när jag satt och lyssnade på den tidigare debatten mellan Karin Pilsäter och Lennart Hedquist att Karin Pilsäter hade ett mer nyanserat synsätt på utjämningsystemet. Även om jag inte delar hennes uppfattning om att man ska sänka graden i inkomstutjämningen

så tyckte jag ändå att polemiken och diskussionen gav en belysning av att det finns lite olika synsätt. Jag tyckte att Karin Pilsäter i stort försvarade grunderna för utjämningsystemet – i alla fall kostnadsutjämnningen.

Nu försvarar Karin Pilsäter den kampanj som Stockholmsmoderaterna bedriver mot hela utjämningsystemet. Det är ju en kampanj! Den affischkampanj som jag har mött under den här hösten i Stockholm har ju inte syftat till något annat än att skjuta mot grundvalarna för hela utjämningsystemet. Det har varit moderaternas målsättning. Det syns ju också i uttalandena. När jag hör Ralph Lédel säga att skatteutjämnningen i själva verket är utformad så att våra skattebetalare tvingas betala ekonomiskt vanstyre i andra delar av landet så tycker jag att det är ett fruktansvärt cyniskt resonemang.

Botkyrka får i inkomstutjämnning drygt 2 000 kr per invånare, Karin Pilsäter. Det är de beräkningar som gäller för nästa år. Som jag nämnde i mitt exempel är det naturligtvis Danderyd, där inkomsterna är sjufaldigt högre, som får vara med och betala. Jag tycker att det är ett uttryck för solidaritet. Det är ett uttryck för att vi ska hålla ihop landet, och även hålla ihop inomregionalt och ta ansvar för samma grundläggande service i olika delar av Stockholmsregionen men också i olika delar av landet.

Anf. 54 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Ralph Lédel har alla förutsättningar att tala för sig själv. Vad jag sade var att jag inte tycker att det är konstigt att en kommun informerar sina medborgare om vad man använder skattepengarna till. Det sker inte bara i borgerligt styrda kommuner som Stockholm, utan det sker även i socialdemokratiskt styrda kommuner.

Vad man sedan bedriver för sandlådekrig mellan socialdemokrater på riksplanet och moderater i Stockholmsområdet för ni kriga om själva. Jag tror att medborgarna i den här regionen tycker att båda parter är rätt så patetiska. Det intressanta är att jag tycker att kommuninvånarna har all rätt i världen att få reda på vad deras skattepengar används till utan att man från socialdemokratiskt håll ska kalla det för kampanjer. Det har de rätt att få reda på oavsett i vilken kommun de bor.

Jag tror att statsrådet sade fel när han sade att Botkyrka får så mycket pengar i inkomstutjämnning. I varje fall har det inte varit så under åren bakåt. Det som man får får man netto från hela systemet, men det blir väldigt mycket pengar i påslag och avdrag. Detta beror just på att man i systemet försöker kompensera för alla saker på en gång i stället för att plocka ut förklarande, opåverkbara och relevanta faktorer. Det är ju det som är grunden för systemet – och det är den grunden som vi stöder.

Vi tror att en bättre metod är att man försöker utjämna för totalresultatet i stället för att utjämna för varje liten faktor för sig, och även utjämna för faktorer som inte är relevanta för den kommunala verksamheten. Om man gjorde det så skulle det inte bli så som det blir nu när man, som flera stycken debattörer här har gjort, rycker loss inkomstutjämnningen för sig. Vad det handlar om är ju att kommunerna totalt sett ska få likvärdiga förutsättningar. Har man många barn och många gamla så har man antagligen lägre skattekraft på intäktssidan. Men det ska ju kompenseras genom att man får kostnadsutjämnning för barn- och äldreomsorg. Det ska inte behöva vara denna väldiga rundgång i hela systemet.

Jag tycker att det skulle vara bra om statsrådet kunde svara dels på vad han anser om kommunal skatteplanering, dels på vad han i grunden anser om inkomstutjämningsystemet. Är det förklarande opåverkbara faktorer som ska utjämnas?

Anf. 55 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det nuvarande utjämningsystemet på det stora hela taget är ett rättvist och hållfast system. Men jag har sagt flera gånger att jag gärna skulle ha sett ett system som var lite enklare och lite mer lättöverskådligt, inte minst av pedagogiska skäl. I våras tillsatte vi en expertgrupp som ska se på möjligheterna att göra förenklingar i systemet. Den kommer med sitt material i slutet av november eller början av december.

Jag är inte alltför förhoppningsfull om att vi ska kunna nå detta. Det finns så många saker att ta hänsyn till. Det är inte bara antalet barn och antalet äldre. Det är hur strukturen ser ut i kommunen, t.ex. glesbygd eller tätort. Det är andra kostnader som ska speglas av ett utjämningsystem. Det är inte alldeles enkelt att åstadkomma ett system som innehåller ett begränsat antal faktorer som är lättförståeliga och lättförklarliga. Jag skulle gärna se det, men jag tror att det blir ganska svårt att komma dithän. Jag brukar göra en jämförelse. Det var väl inte heller höjden av klarhet när vi hade ett 70-tal specialdestinerade statsbidrag. Det fanns nog inte så många människor i det här landet eller i kommunerna som hade insikt i den komplexitet som fanns i det tidigare statsbidragssystemet. Men vi får väl se nu när expertgruppen är klar med sitt arbete i slutet på det här året.

Anf. 56 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Statsrådet Lövdén talar om att det är 185 kommuner och 12 landsting som inte klarar sin ekonomi trots att det är mitt i en högkonjunktur. Man tappar befolkning, har hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och man kan fortsätta den här uppräkningsningen. Det är klart att det kommunala skatteutjämningsystemet är bra för att försöka att ta hand om effekterna av den här situationen. Där är vi helt överens. Centerpartiet tycker att man kunde ta i lite mer när det gäller de landsting som tappar i befolkning. Där har man ju ganska tuffa besparingsprogram. Vi kan t.ex. se hur många förlossningsavdelningar och BB som läggs ned över landet. Det är en präriebrand just när det gäller mödravården och förlossningsvården. Därför hade det varit befogat att ändra den strukturen. Det är en av de saker som vi vill ha med nästa gång det kommer korrigeringar i systemet.

Den andra sidan av det hela är ju vad man faktiskt gör åt den här situationen. Det är faktiskt ett regionalpolitiskt misslyckande. De verktyg som behövs för att de här kommunerna själva ska kunna reda upp sin verklighet kommer inte fram. I Norrland stängs 50 % av vägarna tre månader om året för tung trafik. Man kan ju tänka sig vad det innebär för näringslivet och arbetstillfällena i de bygderna. Telefontrafiken hackar och datorerna går ned så fort det regnar, och som vi vet regnar det mycket i det här landet det här året. Det beror inte på politiken, men effekterna av regnet beror ju på politiken. Det går inte att jobba som företagare om datorerna går ned så fort det börjar regna därför att det går på koppartrå-

dar. Den satsning som görs på IT är ju en lina ut till varje kommunkontor. Man måste rikta in sig på orsakerna till att det här utjämnings-systemet behövs.

Anf. 57 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Mot bakgrund av Lena Eks inlägg nu är jag lite förvånad över att Centerpartiet går emot det omställningsbidrag som regeringen har föreslagit för landstingssektorn. Om jag förstår saken rätt, yrkar ni avslag till det här i kammaren. Ni föreslår i och för sig att vi borde titta på möjligheterna att hitta ett sådant system inom ramen för utjämnings-systemet. Men om vi skulle göra det skulle vi ta från andra delar av landet och från andra landsting. Dessutom skulle vi få en kraftig försening av de här bidragen till landstingen. Att Centerpartiet säger nej till 33 miljoner till Västernorrland, 24 miljoner till Norrbotten, 18 miljoner till Gävleborg, 15 till Kalmar och 28 till Dalarna är ju resultatet av ert yrkande i kammaren här i dag. Därför skorrar det kanske lite falskt när ni pratar så väl om situationen på landstingssidan.

Sedan håller jag med Lena Ek om att vi naturligtvis inte långsiktigt löser problemen till följd av den regionala obalansen i de här delarna av landet genom ökade stöd till kommunerna. Det är ju en skärpning av regionalpolitiken som måste till. Det handlar om en fortsatt satsning på de regionala högskolorna med forskningsresurser, en framgång för tillväxtavtalsarbetet samt de satsningar vi gör på IT-området. Framför allt handlar det om att vi måste utforma en regionalpolitik, och det kommer ju regeringen att göra på grundval av den regionalpolitiska utredningens förslag. Den avser vi att presentera för riksdagen nästa år. Det är tunga regionalpolitiska satsningar som behövs för att motverka den här regionala obalansen.

Anf. 58 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Ja, det är regionalpolitiska satsningar som behövs. Låt oss tala om Norrland. De företagare som finns där är förtvivlade och skriver protestbrev efter protestbrev till näringsministern. De kräver ökade väganslag och en rejäl satsning på detta. De kräver möjlighet att arbeta med datorer på samma sätt som i de stora städerna. Den här förhållningen där man aldrig kommer fram med de här förslagen innebär att man ger de tillväxtområden där tillväxtsiffrorna redan brinner i väg, där tillväxten redan är hög, ett extra försprång medan alla andra får starta mycket senare. De har mycket svårare att nå sina kunder över dator, över telefon och rent fysiskt över vägarna. Det duger inte att släppa regionalpolitiken på det här viset och sedan efteråt komma med plåster och piller. Man måste ju rikta in sig på anledningen och orsaken till detta.

Jag har talat mig varm för solidariteten i det mellankommunala utjämningsystemet. Där tar kommunerna och kommuninvånarna en stor del av det tunga ansvaret för att rädda den här situationen. Men statens större ansvar och mycket större finansiella del väntar vi ju fortfarande på. Vi väntar och väntar, och det skjuts upp och skjuts upp. Det finns ju en tragik i detta som väldigt många människor i de här bygderna känner hårt och dagligen. Jag beklagar verkligen att situationen är sådan.

Anf. 59 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Centern och Socialdemokraterna är överens om den försvarsomställning som vi genomför och att vi ska växla ut de pengarna till en ökad sjukvårdssatsning. Nu går visserligen Moderaterna emot detta, men vi är överens om det. Det är ett handfast statligt stöd för att se till att landstingen får förutsättningar att klara viktiga åtaganden inom sjukvården, primärvården, äldreomsorgen och psykiatin.

Jag är lite förvånad över att Centern är med på detta men säger nej till omställningsbidraget här i dag. Centern har ju också varit motståndare till Kommundelegationens arbete och det stöd som vi betalar ut den vägen till kommuner och landsting som har svårigheter att nå ekonomisk balans. Jag tycker att Centern talar lite med dubbla tungor gentemot kommun- och landstingssektorn.

Anf. 60 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! En majoritet av de remissinstanser som svarade på utredningen avvisar utredningens förslag, som överensstämmer med regeringens. Utredningen har själv påpekat att man inte kunnat visa i vilken utsträckning kostnader påverkas och vilka möjligheter som finns till kostnadsminskningar vid t.ex. befolkningsminskning osv. Ministern har naturligtvis möjligheter att fånga upp den här samlade kritiken genom att placera kanske t.o.m. de största kritikerna i utredningen. Mot bakgrund av detta kan jag inte begripa annat än att statsrådet Lövdén måste tillstå att en långtgående utjämning i sig inte är beroende av att systemet är inomkommunalt.

Delar av kritiken skulle jag kunna ta åt mig om det inte vore så att staten naturligtvis kan sköta en sådan utjämning som nu kommunerna mer eller mindre tvingas att göra. Det är ju faktiskt så att kommuner och landsting har folkvalda församlingar. Att tala om att det är solidaritet mellan kommuner och mellan landsting är egentligen ett sätt att missbruka ordet solidaritet. Då får jag genast höra att jag inte är solidarisk. Men det är ett felaktigt sätt att resonera. Solidaritet kan ju inte vara påtvingad.

Vi är för en långtgående utjämning som är statlig. Vi ser det som statens uppgift att sköta det, inte kommuner visavi kommuner och landsting visavi landsting. Jag skulle gärna vilja höra statsrådet principiellt kommentera detta, lägga undan eventuella slagord och sköta det rent sakligt.

Anf. 61 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag får kanske ta det jag diskuterade med Lennart Hedquist en gång till.

Utjämningssystemet ska ses tillsammans med statsbidragssystemet. Det är nettoeffekterna statsbidrag-utjämning som är de intressanta för den enskilda kommunen eller det enskilda landstinget.

Det är därför det blir så ohederligt att bedriva den typ av affischkampanj som den borgerliga majoriteten i Stockholm har gjort. Det talas om att man får betala till andra delar av landet. Man får betala 2 100 kr eller däromkring. Men det talas inte om nettoeffekten, om vad Stockholms stad får ut av staten – statsbidrag reducerat för utjämningssystemet. Det är det som är det intressanta för Stockholms stad, precis som för alla andra kommuner och landsting. Det är nettoeffekten.

I grunden tror jag att det handlar om ett snävt egoistiskt synsätt. Här skjuter man Lagrådet och diverse andra saker framför sig. Men i grunden handlar det om att ni attackerar systemet som sådant. Solidaritet handlar om att vi ska dela på den tillväxt som sker ojämnt i landet. Tillväxten i Stockholm eller i någon annan del av landet genereras inte av den enskilda kommunen utan är frukter av hela landets ansträngningar. Det är det grundläggande synsätt vi har bakom en långtgående inkomstutjämnings.

Anf. 62 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Oavsett var egoismen finns, hur den yttrar sig och var särintressena finns är det ingenting vi kristdemokrater identifierar oss med. Vi säger bara att vi tror att ett statligt system sköter det här bättre och undanröjer en massa träta. Man skulle nästan kunna säga att det system vi har nu undergräver solidariteten och väcker avund och dessutom egoism.

Om staten sköter sitt genom en rätt tillämpad subsidiaritetsprincip, om staten som en nivå ovanför kommuner och landsting stöttar dem som inte klarar av att fullgöra sina uppgifter kan det möjligtvis växa fram en äkta form av solidaritet kommuner och landsting emellan. Då kan man samarbeta. Staten ska sköta det. Det ska inte vara påtvingat. Det har inget med egoism att göra. Det menar jag är ett riktigt sätt av staten att sköta de här angelägenheterna – en långtgående utjämnings, men den ska inte ske via diktat, genom att man flyttar pengar mellan kommuner. Det följer inte grundlagens intentioner. Det har jag sagt tidigare, och det står jag för.

Anf. 63 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Bara en enkel reflexion. Det är inte ju något slags allmosor vi här betalar. Det handlar ju om att den tillväxt, de skatteintäkter som genereras i Sverige ska komma hela Sverige till del. Det är den enkla filosofin. Det genereras inte skatteintäkter till följd av Danderyds kommuns agerande. Det är inte primärt det. Det är ju en följd av hela landets ansträngningar. Och då ska vi också dela på det i landet. Det är ett uttryck för hållfast solidaritet, motsatsen till lite allmosor här och där.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

9 § Allmänna pensionsfondens verksamhet 1999

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2000/01:FiU12
Allmänna pensionsfondens verksamhet 1999 (skr. 1999/2000:132).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

10 § Ny smugglingslag

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2000/01:JuU2
Ny smugglingslag (prop. 1999/2000:124).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

Internationellt tullsamarbete

11 § Internationellt tullsamarbete

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU2
Internationellt tullsamarbete (prop. 1999/2000:122).

Anf. 64 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU2, *Internationellt tullsamarbete*, handlar precis om det som rubriken säger.

Moderaterna tycker att förslaget i stort är bra men har några synpunkter som är väl så viktiga.

Tullsamarbetskonventioner gör det möjligt att skärpa kampen mot den organiserade och grova gränsöverskridande brottsligheten. Det är alldeles utmärkt. Men frågan är varför utskottsmajoriteten inte är bredd att ge den svenska tullen och de tullmyndigheter från andra länder som den svenska tullen ska samarbeta med ytterligare verktyg för att kunna utföra sitt jobb ännu bättre.

Ingen av oss vill att det ska smugglas vare sig sprit, cigaretter, narkotika eller människor. Varför då säga nej till att tulltjänstemän från andra länder kan få använda sig av hemliga utredningar? I TV- och filmsammanhang kallar man ju det här *undercover*. På ren svenska är det under antagen identitet. Varför säga nej till denna möjlighet?

Jag anser att majoritetens motiv att svenska tulltjänstemän inte har erfarenhet av detta inte räcker för att Sverige ska avstå från den här möjligheten, dvs. att tulltjänstemän från andra länder får arbeta under antagen identitet.

Svenska polisen använder metoden. I stället för att säga nej kan vi faktiskt ge svenska tulltjänstemän utbildning för att klara det här arbetet. Vi vill därför, fru talman, att Sverige ska säga ja till samarbetsformen hemliga utredningar och inte nej som utskottsmajoriteten föreslår.

Ytterligare ett verktyg för Tullverket att komma åt smuggling är att använda sig av kontrollerade leveranser, vilket innebär att en misstänkt eller olaglig sändning av varor inte beslagtas vid gränsen utan får fortsätta under övervakning till sin slutdestination. Innehållet i leveransen kan bytas ut. Syftet med kontrollerade leveranser är att identifiera organisationer och personer som ligger bakom olagligheterna och naturligtvis skaffa bevis som ska leda till åtal.

Detta förslag fanns med i promemorian som låg till grund för regeringens proposition. Men efter viss kritik avstod regeringen från att lägga fram förslaget. Vi delar Tullverkets uppfattning att en grundläggande

utredning behöver göras innan ett eventuellt beslut fattas. Vi moderater vill att en sådan utredning ska tillsättas snarast.

Fru talman! Brottslighet ska alltid bekämpas. Vad vi här i dag diskuterar är välorganiserad och grov internationell brottslighet som tyvärr alltför ofta ligger steget före dem som har till uppgift att bekämpa brottsligheten och värna lagen. Polisen och Tullverket, som det ju handlar om i dag, måste enligt oss moderater få de verktyg som kan behövas för att ligga steget före brottslingarna, allt för att kunna utföra sitt jobb ännu bättre och effektivare än i dag.

Bifall till reservation 1!

Anf. 65 ULLA WESTER (s):

Fru talman! När skatteutskottets ledamöter i våras gjorde studiebesök hos Världstullorganisationen i Bryssel fick vi glädjande nog motta mycket beröm å den svenska tullens vägnar. Vårt tullverk har ju en lång tradition av internationellt samarbete, och de positiva erfarenheterna av detta är tydligen ömsesidiga.

Dagens betänkande innehåller ett förslag om ett ytterligare utvidgat samarbete, nämligen genom anslutning till den europeiska tullsamarbetskonventionen, den s.k. Neapel II. Syftet med konventionen är naturligtvis att genom gemensamt agerande medlemsstaterna emellan begränsa den gränsöverskridande grova brottsligheten.

Konventionen innehåller regler om informationsutbyte, delgivning av handlingar, utredningar och spaning. Arbetet ska bedrivas inom ett lands gränser men på begäran av annan medlemsstat. I vissa fall tillåts tjänstemän själva fortsätta över gräns och agera även med myndighetsutövning i annat konventionsland.

Konventionen medger också i vissa fall att en medlemsstat tillåts välja om den önskar medverka i en viss gemensam arbetsmetod eller inte. Ett nej till en metod ska avlämnas i en formaliserad förklaring, och detta avböjande kan sedan när som helst återkallas.

Utskottet är formellt enigt vad gäller anslutningen till konventionen, men som så ofta väljer ändå moderaterna att ställa sig lite vid sidan om och har, som nämnts, två reservationer.

Jag berör först reservation 1, som handlar om en av samarbetsformererna i konventionen, hemliga utredningar. Denna mycket speciella spaningsmetod är i allra högsta grad omdiskuterad. Den innebär, som vi nyss hörde, att tjänstemän arbetar under falsk identitet, dvs. med infiltration, också inom ett annat lands gränser.

Utskottsmajoriteten har tills vidare valt att tacka nej till denna metod, och det är mot detta ställningstagande som moderaterna reserverar sig.

I vårt land har polisen befogenhet att arbeta med infiltration. Att bara en myndighet har denna möjlighet har faktiskt sina poänger. Man undviker på så sätt att myndigheterna kolliderar med varandra i samma ärende med risk att rikta spaningen fel, t.o.m. mot varandra.

Grunden till det moderata ställningstagandet tror jag kan vara moderaternas så ofta framförda önskan om sammanförande av tull och polis till en enda myndighet. Som bekant har vi socialdemokrater en annan åsikt också i den frågan. Vi tycker att det är utmärkt att var myndighet har sin specialkompetens och att deras kunskaper också används i samarbete myndigheterna emellan.

Svensk brottsbekämpning är alltså inte alls i avsaknad av möjligheter att arbeta med infiltration i en kriminell organisation. Även fortsättningsvis är det lämpligt att polisen biträder Tullverket i dessa ärenden.

De risker som tjänstemännen utsätts för med den här arbetsmetoden är *ett* skäl för att begränsa den. Ett annat mycket tungt vägande skäl är att Tullverket i dagsläget bedömer att det inte vill prioritera detta arbetssätt. Man vill tills vidare följa utvecklingen och koncentrera arbetet på de övriga metoder som konventionen erbjuder. Jag måste säga att jag helt och fullt litar på bedömningen från dessa verkliga experter.

Den dag – om den kommer – då Tullverket efterfrågar metoden kommer beslutet självklart att övervägas på nytt. Just vad gäller den här metoden kan vi nämligen när som helst ändra vårt ställningstagande och ansluta oss till samarbetsavtalet även i denna del.

Ett arbetssätt som bedöms vara både effektivare och mindre farligt kallas kontrollerade leveranser. I det sammanhanget har moderaterna avgivit sin andra reservation. Arbetsmetoden innebär att misstänkta sändningar inte beslagtas vid gränsen utan tillåts fortsätta.

Det här arbetssättet har använts av Tullverket sedan 60-talet, och det har utvecklats genom praxis. Ett flertal utredningar har genom åren sett över behovet av en lagreglering, men fram tills nu har lagstöd inte ansetts vara nödvändigt.

I och med tillträdet till tullsamarbetskonventionen förändras läget, eftersom fler brott kommer i fråga för användandet av arbetssättet. Metoden har också kontinuerligt ökat i användning, och regeringen har därför återigen aktualiserat frågan om en lagreglering. Ett sådant uppdrag ingick därför i arbetet vid framtagandet av den departementspromemoria som ligger till grund för propositionen. Det kom förvisso ett förslag, men detta avvisades av alla de tunga remissinstanserna, och frågan måste nu beredas vidare.

Metoden kontrollerade leveranser är obligatorisk enligt konventionens regler och är alltså inte möjlig att välja bort på det sätt som jag nämnde var tillåtet för arbetsformen hemliga utredningar.

Utskottet har därför haft att göra en bedömning och anta en prioriteringsordning som innebär att vi antingen tillträder konventionen nu och snabbt ger Tullverket de verktyg som kommer att öka effektiviteten i kampen mot narkotika och annan tung kriminalitet eller tills vidare avstår från dessa möjligheter och tillsätter en utredning i stället. Det senare är vad moderaterna vill göra.

För majoriteten i utskottet var denna prioriteringsfråga ganska enkel att lösa. Arbetsmetoden kontrollerade leveranser har använts i snart 40 år och är således väl inarbetad på nationell basis. En arbetsgrupp med företrädare för Tullverket och åklagarmyndigheterna har redan börjat undersöka rättsläget, och man kan därmed säga att utredningsarbetet i viss mån redan kommit i gång. Att nu en tid parallellt följa utvecklingen av arbetsformen även vid internationellt samarbete möjliggör naturligtvis en högre kvalitet på det lagförslag som så småningom kommer att levereras – för det kommer ett lagförslag. Regeringen uttrycker tydligt och dessutom flera gånger i propositionen att så blir fallet.

Fru talman! Jag ber att få avsluta mitt anförande med att yrka bifall till skatteutskottets hemställan i betänkande nr 2 och avslag på reservationerna.

Anf. 66 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Först vill jag kontrollera om Ulla Wester och jag har samma verklighetsuppfattning, att den organiserade brottsligheten ofta ligger ett steg före. Man behöver använda okonventionella metoder för att komma åt den. Vi har talat om möjligheten att arbeta under falsk identitet. Ulla Wester pekar på att polisen får göra det. Nu avstår man från att ge tullen den möjligheten. Men i Rikspolisstyrelsens remissvar sägs följande: "När tullsamarbetskonventionen medger att hemliga utredningar får användas bör Sverige inte avvisa denna möjlighet med hänvisning till tulltjänstemännens bristande kompetens vad gäller metoden. Tulltjänstemännen bör istället ges möjlighet att utveckla den kompetens som krävs på området."

Ulla Wester säger att man inte kan ha två myndigheter som håller på med samma sak. Polisen, som gör detta, säger att det är önskvärt att även tullen får den möjligheten. Varför inte ge tullen detta verktyg? Vi är överens om att man behöver en del verktyg för att komma åt den organiserade brottsligheten. Varför avvisa detta? I och för sig lämnar Ulla Wester en öppning för att man kan ändra sig. Jag hoppas innerligt att man gör det, när man ser att den organiserade brottsligheten hela tiden ligger steget före.

Anf. 67 ULLA WESTER (s):

Fru talman! Också jag är naturligtvis oroad över den gränsöverskridande kriminaliteten. Jag uppfattar Rikspolisstyrelsens remissvar så, att det är möjligt men inte särskilt önskvärt att två myndigheter kan arbeta med denna metod.

Jag har tagit del av den moderata företrädarens anförande och läst både motioner och reservationer. Men jag finner ingen konsekvens i argumentationen. Å ena sidan vill moderaterna införa en spaningsmetod som Tullverket i dagsläget inte vill ha. Det är en metod som är ytterst kontroversiell och förmodligen passar bättre i den filmvärld vi hörde nämnas. Metoden är riskfylld och hittills helt oprövad i tullsammanhang. Å andra sidan vill moderaterna stoppa upp hela processen med anslutningen till konventionen, för att de inte kan acceptera en arbetsmetod som Tullverket har använt i 40 år.

Fru talman! Ett klagörande skulle vara på sin plats. Det skulle vara befriande.

Anf. 68 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! I förra veckan fick vi ett pressmeddelande från den svenska tullen om att den håller på med internationellt samarbete. Precis som Ulla Wester har jag hört att det som den svenska tullen gör är mycket uppskattat. Men det är inte det vi ska prata om. I pressmeddelandet talas det om bekämpningen av cigarettsmuggling. Man nämner hur stora intäkter staterna inom EU går miste om. Det är flera miljarder euro per år som man går miste om, därför att man inte kommer åt smugglingen. Då behövs en del verktyg.

Vi vill tillsätta en utredning för att få fram en lagstiftning om kontrollerade leveranser. Regeringen säger att man inte lägger fram något förslag om lagreglering av det. Vi motsätter oss inte på något sätt det som sker redan i dag.

Jag hävdar fortfarande att Rikspolisstyrelsens svar på frågan om flera myndigheter kan använda möjligheten att arbeta under antagen identitet inte är tvetydigt. Rikspolisstyrelsen skriver i klartext ”bör Sverige inte avvisa denna möjlighet”. Det står i klartext att man tycker att tullen ska få den möjligheten men att tullen behöver utbilda sina tjänstemän för att klara det. Jag kan förstå att tullen är tveksam till att lägga resurser på det. Det beror på att tullens anslag inte är så stora. Att utbilda kostar pengar. Det gäller kanske att ge tullen lite mer anslag, så att man klarar av det.

Anf. 69 ULLA WESTER (s):

Fru talman! Tullverket kommer att tillföras mer anslag. Om moderaterna är så överens med majoriteten undrar jag varför man har reserverat sig i ärendet. Om man är så genuint bekymrad över narkotikainförsel och annan smuggling måste man rimligen vilja göra något åt situationen, något mer än att leva i en filmvärld. Det är ytterst förvånande att moderaterna prioriterar tillsättandet av en utredning framför aktiv brottsbekämpning. Det blir följderna av deras förslag. Vi kan inte tillträda konventionen med det moderata förslaget.

Likaså är det förvånande att de verkliga experternas bedömning, alltså de från Tullverket, inte spelar någon roll för moderaterna. Vi hör att det handlar om pengar. Men det handlar om mycket mer. Vi socialdemokrater gör en helt annan bedömning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

12 § Förenklad skattedeklaration

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU4
Förenklad skattedeklaration (prop. 2000/01:7).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

13 § Ändringar i utsädeslagen

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU4
Ändringar i utsädeslagen (prop. 1999/2000:112).

Anf. 70 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Det är angeläget med en säker hantering av utsäden. Vi lever nu, på ett annat sätt än tidigare, i en globaliserad värld där man handlar länder emellan med varor och tjänster, bl.a. utsäde. Vi har i olika länder och världsdelar olika syn på kvaliteten på utsäde. Sverige och EU har en betydligt mer restriktiv syn på GMO än man har i t.ex. Nordamerika. Vi i Centerpartiet är glada över att vi i Sverige och Europeiska un-

ionen har den restriktiva synen. Men eftersom man i bl.a. Nordamerika har en mer liberal syn på GMO än vi har i Sverige och EU är det av största vikt att kontrollen av utsäde som saluförs i Sverige och EU är god. Det gäller särskilt nu när handeln i världen har blivit så omfattande.

Vårens och föregående vårs uppmärksammade rapssådd med GMO-inblandning visade att kontrollen är bristfällig. I stället måste den vara utomordentligt skarp. Vi känner knappast till de ekologiska konsekvenserna av att vi sätter ut genmodifierade organismer i naturen.

Ansvarsfördelningen måste vara helt klar mellan leverantörer av en vara och samhället, i form av staten. Det måste vara helt klart vad som händer när kontrollen är bristfällig. Det har släppts igenom utsäde som inte uppfyller de kvalitetskrav som vi rimligen kan ställa i Sverige och Europeiska unionen.

Regeringens proposition ger inte i tillräcklig grad klarhet. Det är angeläget att ansvarsfördelningen klargörs innan konsumenter, lantbrukare och naturen drabbas på ett negativt sätt. Därför vill jag yrka bifall till reservationen. Samtidigt vill jag ställa en fråga till majoritetens företrädare Alf Eriksson.

Vi har nu uppmärksammat problemen. Ämnar ni återkomma och göra något åt detta för konsumenternas och producenternas bästa? Eller ämnar ni lämna denna fråga som den är, dvs. med en rättsosäkerhet för dem som kommer att använda dessa varor i framtiden? Vi kan vara säkra på att den typ av olyckshändelse som har skett kommer att ske igen.

Anf. 71 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Det här betänkandet handlar om ett par mindre förändringar i utsädeslagen. Propositionen från regeringen anpassar den svenska utsädeslagen till EU:s nya bestämmelser på området.

Det finns ett övergripande mål för den svenska växtodlingen: Ett fullgott utsäde ska användas i landet med syfte bl.a. att få till stånd en minimerad användning av bekämpningsmedel för att på så sätt främja en effektiv växtodling i landet.

Det innebär att det frö som ska bli våra växter ska vara så rent som möjligt från ogräs och andra växter som vi inte vill ha i just den odlingen. Det handlar om kontroll och certifiering av utsäde.

Regeringen, eller i praktiken Statens utsädeskontroll, som har dessa frågor på delegation, har till uppgift att kontrollera och certifiera utsäde. Den ändring det handlar om är att det i nuvarande lagstiftning står om utsäde som ska släppas ut på marknaden. Den termen ändras nu till saluföras.

En annan förändring gäller tillsynen. Det innebär att regeringen eller den man bemyndigar kan utfärda föreskrifter för besiktningsmän för att kontrollera både fält och laboratorier som ska analysera utsädet.

I dessa delar finns det ingen oenighet i utskottet, utan utskottet ställer sig bakom propositionen.

Vi har haft att behandla en följdmotion. Den kommer från Centerpartiet, som vi har hört. Den bottnar i en händelse under våren då det importerades ett parti vårrapsutsäde som misstänktes innehålla genmodifierade frön.

Utsädeslagstiftningen innehåller inga regler om genetiskt modifierade organismer. Det är t.o.m. så att det enligt utsädeslagen är tillåtet med en

viss mängd främmande sorter i fröerna. Den är alltså inte tillämplig i det här fallet. Däremot måste den som vill odla genetiskt modifierade växter ha tillstånd för detta enligt gentekniklagstiftningen. Det finns också regler i miljöbalken.

Efter den händelse som skedde i våras har regeringen uppmärksammat frågan. Det kan vara ett svar till Eskil Erlandsson. Eftersom det sker en omfattande handel med utsäde måste de regler som tillkommer gälla för hela EU-området för att reglerna om genetiskt modifierade organismer ska samordnas. I annat fall skulle reglerna kollidera med den fria handeln.

EU-kommissionen väntas inom kort presentera ett lagstiftningsförslag på området. Utskottsmajoriteten vill avvakta detta. Med det yrkar jag bifall till utskottets hemställan i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 72 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Det är gott och väl att regeringen tydligt har uppmärksammat frågan. Men min fråga var: Varför kunde man inte lösa den problematik jag har talat om i det sammanhang vi nu har för behandling?

Jag tycker att man rimligen borde kunna lyfta in problematiken i den lagstiftning som är för behandling i dag. Varför ska man vänta? Varför ska man ge den rättsosäkerhet som jag menar finns på det här området ytterligare tid?

Vi borde göra någonting åt sakförhållandet nu, även om jag är medveten om att vi självklart måste ha gemensamma bestämmelser inom det gemensamma jordbruksområdet inom EU.

Anf. 73 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Vi är inte alls oense i sakfrågan om att köparen ska veta att det är vad han vill köpa eller har beställt som han ska få.

I det aktuella fallet har lagstiftningen visat sig vara tillräcklig. Köparen har i det här fallet inte fått vad han har beställt, utan köplagen har varit tillämplig. Dessutom har berörda lantbrukare fått ersättning.

Det är möjligt, Eskil Erlandsson, att det går att sammanföra en lagstiftning om GMO med lagen om kontroll av utsäde. Men vi avvaktar tills kommissionen kommit med sitt lagstiftningsförslag som nu är på gång.

Det har i det här fallet visat sig att det inte är någon panik på arenan. Det är i dag så pass täckt i den befintliga lagstiftningen att det klarar sig.

Anf. 74 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag håller inte med Alf Eriksson när det gäller ordet panik. Det som har inträffat har de facto inträffat, och det kommer att inträffa igen, tro mig, med den handel vi har över gränserna i dag.

Jag menar därför att Alf Eriksson och majoriteten borde ta tag i frågan med skyndsamhet så att den rättsosäkerhet som i dag finns på området inte blir alltför långlivad. Jag hoppas verkligen att Alf Eriksson tar med det jag säger till de sina.

Anf. 75 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det råder väl inte så stor oklarhet på området. Jag skulle vilja se den leverantör som medvetet levererar den här typen av föroreningar, om jag uttrycker det så, i sitt utsäde och är beredd att stå för skammen.

Med andra ord vilar det ett stort ansvar på leverantören att det han säljer också innehåller det han deklarerar att det ska innehålla. Gör det inte det faller det under köplagen.

Nu kan jag tillägga att det inte är alldeles enkelt att kontrollera om ett parti innehåller GMO eller inte. Det är nämligen så att man måste veta när man ska kontrollera vad man söker efter. För varje ny genmodifiering som görs får man utöka antalet kontroller. Det är den här delen som komplicerar en lagstiftning på området.

Jag har stor tillförsikt att vi ska klara den här frågan. Vi kommer säkert att återkomma till frågan när kommissionen har lagt fram sitt lagstiftningsförslag.

Anf. 76 CAROLINE HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Även vi kristdemokrater anser att det är av största vikt att hanteringen och kontrollen av utsäde sker på ett säkert vis, inte minst med tanke på det som vi har diskuterat här i dag, att det faktiskt har förekommit genetiskt modifierad raps i några partier certifierat vårrapsutsäde som har importerats till Sverige.

För att detta inte ska inträffa igen är det av största vikt att det nu pågående arbetet med att förbättra samordningen av lagstiftningen på utsädes- respektive genteknikområdet påskyndas. Naturligtvis ska de lantbrukare som ovetande sår grödor med GMO-inblandning hållas ansvars- och skadeslösa. Vi delar således synpunkterna i reservationen och anser att även utskottet väl har beaktat dessa i sitt betänkande.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag ta upp frågan om de nu pågående förhandlingarna inom EU som rör de nya reglerna om just genetiskt modifierade produkter. Det är förhandlingar som faktiskt nu hotar att gå i baklås för att bl.a. Sverige vägrar att acceptera ett offentligt register över GMO-produkter. Detta register är naturligtvis viktigt och hänger nära samman med frågor om just spårbarhet och märkning.

Enligt uppgift vill regeringen i stället avvakta ett nytt förslag om just spårbarhet och märkning från EU:s miljökommissionär Margot Wallström med förhoppning om att förslaget ska presenteras först våren 2001. Men med anledning av det som har inträffat i Sverige med GMO-inblandning i utsäde anser vi från kristdemokraterna att regeringen i stället skulle välkomna ett förslag om ett offentligt register.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.01 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då dagens votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

14 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU8 Offentlig upphandling i informationssamhället, m.m.

Punkt 2 (De framtida tillsynsuppgifterna)

1. utskottet
2. res. 2 (kd, m, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

141 för res. 2

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 34 v, 1 fp, 12 mp

För res. 2: 74 m, 38 kd, 15 c, 14 fp

Frånvarande: 11 s, 8 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 4 mp

Harald Nordlund (fp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Upphandling under tröskelvärdena)

1. utskottet
2. res. 4 (c)

Votering:

171 för utskottet

32 för res. 4

100 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 34 v, 2 kd, 1 fp, 12 mp

För res. 4: 5 m, 11 kd, 15 c, 1 fp

Avstod: 67 m, 21 kd, 12 fp

Frånvarande: 9 s, 10 m, 9 v, 8 kd, 3 c, 3 fp, 4 mp

Cecilia Magnusson (m), Per Landgren och Ingemar Vänerlov (båda kd) samt Karin Pilsäter (fp) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Förenklad upphandling med anbudsinfördan från endast en leverantör)

1. utskottet
2. res. 8 (kd, m)

Votering:

198 för utskottet

113 för res. 8

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 34 v, 15 c, 15 fp, 13 mp

För res. 8: 75 m, 38 kd

Frånvarande: 10 s, 7 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp

Punkt 10 (Motionsförslag till ändringar i LOU)

1. utskottet

2. res. 9 (kd, m, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

143 för res. 9

1 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 34 v, 13 mp

För res. 9: 75 m, 38 kd, 15 c, 15 fp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 10 s, 7 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp

Punkt 11 (Verksamhet i offentlig egenregi och obligatorisk upphandling)

1. utskottet

2. res. 10 (m)

Votering:

184 för utskottet

77 för res. 10

51 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 34 v, 15 c, 13 mp

För res. 10: 75 m, 1 kd, 1 fp

Avstod: 37 kd, 14 fp

Frånvarande: 9 s, 7 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU9 Vissa kommunalekonomiska frågor

Punkt 1 (Förändringar i kommunallagen)

1. utskottet

2. res. 2 (fp)

Votering:

184 för utskottet

15 för res. 2

113 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 122 s, 34 v, 15 c, 13 mp
För res. 2: 15 fp
Avstod: 75 m, 38 kd
Frånvarande: 9 s, 7 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp

Punkt 3 (Inkomstutjämnning för kommuner och landsting)

1. utskottet
2. res. 4 (m)
3. res. 7 (c)
Förberedande votering:
76 för res. 4
15 för res. 7
221 avstod
37 frånvarande
Kammaren biträdde res. 4.
Huvudvotering:
169 för utskottet
74 för res. 4
68 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 122 s, 34 v, 13 mp
För res. 4: 74 m
Avstod: 38 kd, 15 c, 15 fp
Frånvarande: 9 s, 8 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp

Punkt 4 (Omställningsbidrag till landsting med minskande befolkning)

1. utskottet
2. res. 8 (c)
Votering:
Kammaren biföll utskottets hemställan genom uppresning.

Punkt 5 (Statsbidrag för LSS-kostnader)

1. utskottet
2. res. 10 (kd)
Votering:
184 för utskottet
38 för res. 10
89 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 122 s, 34 v, 1 kd, 14 c, 13 mp
För res. 10: 1 m, 37 kd
Avstod: 74 m, 15 fp
Frånvarande: 9 s, 7 m, 9 v, 4 kd, 4 c, 2 fp, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU12 Allmänna pensionsfondens verksamhet 1999
Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU2 Ny smugglingslag
Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU2 Internationellt tullsamarbete

Mom. 2 (hemliga utredningar)

1. utskottet
2. res. 1 (m)

Votering:

238 för utskottet

75 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 34 v, 38 kd, 15 c, 15 fp, 13 mp

För res. 1: 75 m

Frånvarande: 8 s, 7 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 4 och 5 (godkännande av konventionen, m.m. och lagförslagen)

I dessa moment föreslogs godkännande av avtal vilka till viss del innefattade överlåtelse av myndighetsutövning till främmande stat samt överlåtelse av beslutanderätt till EG-domstolen.

För bifall härtill krävdes att riksdagens beslut fattades antingen med tre fjärdedels majoritet eller i den ordning som gällde för stiftande av grundlag.

Av förslaget framgick att lagen önskades bli antagen i *ett enda beslut*.

För bifall härtill krävdes således att *minst tre fjärdedelar* av de röstande förenade sig om beslutet.

Beslutet fattades genom omröstning med omedelbar rösträkning.

Votering:

312 för bifall

37 frånvarande

Talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande hade röstat ja och kammaren hade således bifallit utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 75 m, 34 v, 38 kd, 15 c, 15 fp, 13 mp

Frånvarande: 9 s, 7 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU4 Förenklad skattedeklaration

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 2000/01:27
15 november

MJU4 Ändringar i utsädeslagen

Mom. 2 (ansvarsfördelningen vid kontroll av utsäde)

1. utskottet

2. res. (c)

Votering:

297 för utskottet

15 för res.

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 75 m, 34 v, 38 kd, 15 fp, 13 mp

För res.: 15 c

Frånvarande: 9 s, 7 m, 9 v, 4 kd, 3 c, 2 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Skrivelse

2000/01:41 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 1999

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 14 november

2000/01:115 av *Marie Engström* (v) till miljöminister Kjell Larsson

Översvämningsdrabbade områden

2000/01:116 av *Murad Artin* (v) till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén

Sanktioner och bombningar i Irak

2000/01:117 av *Murad Artin* (v) till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén

Den islamistiska reaktionen i Iran

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 november.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2000/01:27
15 november

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 november

2000/01:217 av *Rigmor Stenmark* (c) till näringsminister Björn Rosengren

Säkerheten i svenska tunnlar

2000/01:218 av *Annelie Enochson* (kd) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Statsbidragssystemet

2000/01:219 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksminister Margareta Winberg

Pälsfarmning

2000/01:220 av *Birger Schlaug* (mp) till försvarsminister Björn von Sydow

Vingåkersverkens framtid

den 15 november

2000/01:221 av *Åke Carnerö* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow
Förebyggande säkerhetsarbete i Försvarsmakten

2000/01:222 av *Håkan Juholt* (s) till statsrådet Britta Lejon
Upphandling till landets skolbetspisningar

2000/01:223 av *Harald Nordlund* (fp) till jordbruksminister Margareta Winberg

Laxforskningsinstitutet

2000/01:224 av *Åke Carnerö* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
E 6:an genom Bohuslän

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 november.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 november

2000/01:155 av *Margareta Viklund* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Barn på institutioner

2000/01:171 av *Thomas Julin* (mp) till socialminister Lars Engqvist
Tobaksreklam

2000/01:172 av *Rosita Runegrund* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Rättsskydd för personer med demens

2000/01:173 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Hemkunskap och konsumentkunskap i grundskolan

2000/01:174 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Friskolor

2000/01:176 av *Jonas Ringqvist* (v) till finansminister Bosse Ringholm
Relevant miljöklassning av drivmedel

2000/01:180 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Rätten att hålla kommunen ansvarig vid mobbning

2000/01:181 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Skolministerns ansvar för skolans arbete mot mobbning

2000/01:182 av *Anne-Katrine Dunker* (m) till socialminister Lars Engqvist
Hjälpen till psykiskt sjuka missbrukare

2000/01:185 av *Magnus Jacobsson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Piratkopiering och varumärkesintrång

2000/01:186 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till utbildningsminister Thomas Östros
Studiestöd vid teckentolkutbildning

2000/01:188 av *Harald Nordlund* (fp) till miljöminister Kjell Larsson
Koldioxidskatt på torv

2000/01:189 av *Marina Pettersson* (s) till jordbruksminister Margareta Winberg
Auktorisation av hovslagare

2000/01:192 av *Owe Hellberg* (v) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Räddningstjänstersättning till Gävle kommun

2000/01:193 av *Lena Olsson* (v) till socialminister Lars Engqvist
Stöd till funktionshindrade

2000/01:194 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Flyttningen av SWEDINT

2000/01:195 av *Kenneth Lantz* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow
Samordning av utbildning inför internationella insatser

2000/01:196 av *Nils Fredrik Aurelius* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Riksintag på hästhållningsutbildning

2000/01:198 av *Lars Björkman* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens resurser

2000/01:199 av *Ingemar Vänerlov* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Extra resurser till polisen under EU-ordförandeskapet

2000/01:200 av *Sonja Fransson* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Tilläggsdirektiv till Diskrimineringsutredningen

2000/01:201 av *Jeppe Johnsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Våld och hot inom kriminalvården

2000/01:204 av *Inger Davidson* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
Döva studenters situation på högskolor och universitet

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 november.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 8 § anf. 37 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.01 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Utökning av antalet extra suppleanter i lagutskottet	1
3 § Val av extra suppleant i lagutskottet	1
4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	1
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
6 § Förnyad bordläggning.....	2
7 § Offentlig upphandling i informationssamhället, m.m.	2
Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU8	2
Anf. 1 GUNNAR AXÉN (m).....	2
Anf. 2 PER LANDGREN (kd).....	4
Anf. 3 LENA EK (c).....	6
Anf. 4 KARIN PILSÄTER (fp)	8
Anf. 5 BENGT SILFVERSTRAND (s).....	10
Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik	11
Anf. 7 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	12
Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik	12
Anf. 9 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	12
Anf. 10 PER LANDGREN (kd) replik	12
Anf. 11 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	12
Anf. 12 PER LANDGREN (kd) replik	13
Anf. 13 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	13
Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik	13
Anf. 15 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	14
Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik	14
Anf. 17 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	15
Anf. 18 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	15
Anf. 19 GUNNAR AXÉN (m).....	16
Anf. 20 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	16
Anf. 21 PER LANDGREN (kd).....	17
Anf. 22 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	17
Anf. 23 PER LANDGREN (kd).....	18
Anf. 24 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	18
(Beslut fattades under 14 §.)	18
8 § Vissa kommunalekonomiska frågor	18
Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU9	18
Anf. 25 LENNART HEDQUIST (m)	18
Anf. 26 PER LANDGREN (kd).....	21
Anf. 27 LENA EK (c)	23
Anf. 28 LENNART HEDQUIST (m) replik	24
Anf. 29 LENA EK (c) replik	25
Anf. 30 LENNART HEDQUIST (m) replik	25
Anf. 31 LENA EK (c) replik	26
Anf. 32 KARIN PILSÄTER (fp)	26
Anf. 33 LENNART HEDQUIST (m) replik	29

Anf. 34	KARIN PILSÄTER (fp) replik	29
Anf. 35	LENNART HEDQUIST (m) replik	30
Anf. 36	KARIN PILSÄTER (fp) replik	30
Anf. 37	SONIA KARLSSON (s)	31
Anf. 38	LENNART HEDQUIST (m) replik	34
Anf. 39	SONIA KARLSSON (s) replik	35
Anf. 40	LENNART HEDQUIST (m) replik	35
Anf. 41	SONIA KARLSSON (s) replik	36
Anf. 42	PER LANDGREN (kd) replik.....	36
Anf. 43	SONIA KARLSSON (s) replik	37
Anf. 44	PER LANDGREN (kd) replik.....	37
Anf. 45	SONIA KARLSSON (s) replik	37
Anf. 46	SIV HOLMA (v)	38
Anf. 47	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	40
Anf. 48	LENNART HEDQUIST (m) replik	44
Anf. 49	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik.....	44
Anf. 50	LENNART HEDQUIST (m) replik	45
Anf. 51	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik.....	45
Anf. 52	KARIN PILSÄTER (fp) replik	46
Anf. 53	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik.....	46
Anf. 54	KARIN PILSÄTER (fp) replik	47
Anf. 55	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik.....	48
Anf. 56	LENA EK (c) replik	48
Anf. 57	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik.....	49
Anf. 58	LENA EK (c) replik	49
Anf. 59	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik.....	50
Anf. 60	PER LANDGREN (kd)	50
Anf. 61	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	50
Anf. 62	PER LANDGREN (kd)	51
Anf. 63	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	51
	(Beslut fattades under 14 §.).....	51
9 §	Allmänna pensionsfondens verksamhet 1999.....	51
	Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU12.....	51
	(Beslut fattades under 14 §.).....	51
10 §	Ny smuglingslag	52
	Justitieutskottets betänkande 2000/01:JuU2.....	52
	(Beslut fattades under 14 §.).....	52
11 §	Internationellt tullsamarbete	52
	Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU2	52
Anf. 64	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	52
Anf. 65	ULLA WESTER (s)	53
Anf. 66	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	55
Anf. 67	ULLA WESTER (s)	55
Anf. 68	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	55
Anf. 69	ULLA WESTER (s)	56
	(Beslut fattades under 14 §.).....	56
12 §	Förenklad skattedeclaration.....	56
	Skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU4	56
	(Beslut fattades under 14 §.).....	56

13 § Ändringar i utsädeslagen	56
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU4	56
Anf. 70 ESKIL ERLANDSSON (c).....	56
Anf. 71 ALF ERIKSSON (s)	57
Anf. 72 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	58
Anf. 73 ALF ERIKSSON (s) replik	58
Anf. 74 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	58
Anf. 75 ALF ERIKSSON (s) replik	59
Anf. 76 CAROLINE HAGSTRÖM (kd).....	59
(Beslut fattades under 14 §.)	59
Ajournering.....	59
Återupptagna förhandlingar	60
14 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	60
FiU8 Offentlig upphandling i informationssamhället, m.m.	60
FiU9 Vissa kommunalekonomiska frågor.....	61
FiU12 Allmänna pensionsfondens verksamhet 1999	63
JuU2 Ny smugglingslag	63
SkU2 Internationellt tullsamarbete.....	63
SkU4 Förenklad skattedeklaration	63
MJU4 Ändringar i utsädeslagen	64
15 § Bordläggning.....	64
16 § Anmälan om interpellationer	64
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	65
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	65
19 § Kammarerna åtskildes kl. 17.19.	67

